

Verenigingsmonitor Overijssel 2013

Colofon

Verenigingsmonitor 2013

Mei 2014

**Liselot ter Harmsel en Marieke van Vilsteren
Sportservice Overijssel**

**Janine van Kalmthout en David Romijn
Mulier Instituut**

www.sportserviceoverijssel.nl

**Overname van dit rapport of gedeelten is toegestaan,
mits de bron wordt vermeld.**

Inhoudsopgave

Voorwoord	pagina 4
Samenvatting	pagina 5
1. Inleiding	pagina 8
1.1 Achtergrond	
1.2 Doelstelling	
1.3 Indeling rapport	
2. Onderzoeksopzet	pagina 9
2.1 Onderzoeksgroep	
2.2 Procedure	
2.3 Vragenlijst	
2.4 Vitaliteitsindex en ABC-index	
2.5 Analyse	
2.6 Vergelijking andere onderzoeken	
3. Respons en achtergrondkenmerken	pagina 11
3.1 Respons	
3.2 Achtergrondkenmerken	
4. Leden en activiteiten	pagina 14
4.1 Samenstelling ledenbestand	
4.2 Ledenaanwas	
4.3 Activiteiten	
4.4 Aanbod aangepast sporten	
4.5 Faciliteiten	
4.6 Stellingen	
5. Organisatie en beleid	pagina 19
5.1 Voornemens, doelstellingen en plannen	
5.2 Knelpunten en speerpunten	
5.3 Sterkte vereniging	
5.4 Financiën	
5.5 Stellingen	
6. Verenigingskader en vrijwilligers	pagina 23
6.1 Vrijwilligers	
6.2 Betaalde krachten	
6.3 Stellingen	
7. Samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid	pagina 25
7.1 Samenwerking met andere sportverenigingen en organisaties	
7.2 Bekendheid met en betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten	
7.3 Maatschappelijke betrokkenheid	
7.4 Thema's	
7.5 Stellingen	
8. Accommodatie	pagina 30
8.1 Eigen accommodatie en kantine	
8.2 Gezamenlijk gebruik accommodatie en kantine	
8.3 Accommodatiebeheer	
9. Vitaliteitsindex	pagina 32
9.1 Criteria Vitaliteitsindex en pijlers ABC-index	
9.2 Vitaliteitsindex	
9.3 ABC-index	
9.4 Relatie Vitaliteitsindex en ABC-index	
10. Bekendheid Sportservice Overijssel	pagina 34
10.1 Bekendheid en waardering	
10.2 Verenigingsadvisering	
11. Conclusies	pagina 35
12. Aanbevelingen	pagina 36

Voorwoord

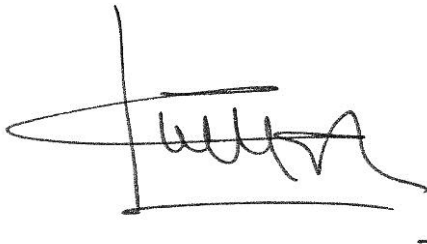
Geachte lezer,

Voor u ligt de tweede uitgave van de Verenigingsmonitor Overijssel die in het najaar van 2013 is uitgevoerd. Omdat sportverenigingen een belangrijk maatschappelijk kapitaal vormen, voert Sportservice Overijssel periodiek onderzoek uit naar de staat waarin zij verkeren. Sportverenigingen vervullen niet alleen een grote rol bij het aanbieden van sportactiviteiten, maar leveren ook een belangrijke bijdrage aan sociale cohesie en participatie.

Om onze sportverenigingen op een juiste wijze daarbij te ondersteunen, is het belangrijk om meer inzicht te krijgen in het wel en wee van sportverenigingen. Samen met de monitor 'Fit en Gezond in Overijssel' (een tweejaarlijks onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl van volwassenen) en de Jeugdsportmonitor (een tweejaarlijks onderzoek naar sport, bewegen en leefstijl van jeugd) is de Verenigingsmonitor Overijssel een terugkerend onderzoek waarvan de uitkomsten als basis kunnen dienen voor nieuw sportbeleid, monitoring van bestaand (sport)beleid en/of om te benchmarken.

Bij de komende transitie in het sociale domein zullen sportverenigingen nog meer dan in het verleden worden aangesproken op het vervullen van een bredere maatschappelijke rol. Om te kunnen beoordelen of en in welke mate gemeenten in het sociale domein daadwerkelijk succesvol een beroep kunnen doen op sportverenigingen, is aan de Verenigingsmonitor de Vitaliteitsindex toegevoegd. Deze index, die wij in samenwerking met het Mulier Instituut hebben samengesteld, geeft zowel verenigingen als gemeenten een goed beeld van de vitaliteit van de verenigingen.

Op deze plaats bedank ik alle sportverenigingen die hun medewerking aan de Verenigingsmonitor Overijssel hebben verleend en een bijdrage hebben geleverd aan het verzamelen van gegevens waarmee de sport zich krachtig kan presenteren. Daarnaast wil ik het Mulier Instituut bedanken voor hun inbreng en de prettige samenwerking.

H.B. Goettsch
Directeur Sportservice Overijssel

Samenvatting

In 2011 is de Verenigingsmonitor Overijssel door Sportservice Overijssel ontwikkeld en uitgevoerd. Om trends en ontwikkelingen te kunnen waarnemen is de Verenigingsmonitor in 2013 herhaald. In samenwerking met het Mulier Instituut zijn de Vitaliteitsindex en ABC-index toegevoegd, waarmee vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van een sportvereniging worden gemeten. De verenigingsmonitor heeft als doel om een goed beeld te geven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen. De uitkomsten zijn voor zowel de Provincie Overijssel, de gemeente, als de sportvereniging van belang om goed in te kunnen spelen op toekomstige ontwikkelingen.

Onderzoekopzet

Van de 25 Overijsselse gemeenten hebben 22 gemeenten deelgenomen aan de Verenigingsmonitor 2013. Middels een persoonlijke brief/-e-mail hebben de gemeenten de sportverenigingen uitgenodigd om de online vragenlijst in te vullen. Als basis voor dit onderzoek is gebruik gemaakt van de vragenlijst van de SportAanbiedersMonitor (Mulier Instituut), deze is aangepast naar de lokale situatie. In totaal hebben 361 sportverenigingen de vragenlijst volledig ingevuld (respons is 27%).

Resultaten

Leden en activiteiten

Overijsselse sportverenigingen hebben gemiddeld 318 (min-max 9 – 2689) leden, bestaande uit sportende leden en niet-sportende leden/donateurs. Van de sportverenigingen heeft 57% allochtone leden, vier op de tien verenigingen hebben leden met een beperking en zeven op de tien verenigingen leden met een chronische aandoening. Daarnaast heeft 24% een sportaanbod voor aangepast sporten. Bij 2% van de verenigingen is een ledenstop ingesteld en 4% heeft een wachtlijst. Het aantal leden is de afgelopen 2 jaar bij 23% van de sportverenigingen gedaald. De meerderheid van de sportverenigingen heeft een positieve verwachting ten aanzien van de toekomst, 65% verwacht dat het ledental nagenoeg gelijk blijft en 27% verwacht dat het ledenaantal zal toenemen. Een ruime meerderheid (86%) organiseert naast het reguliere sportaanbod ook andere activiteiten voor leden en niet-leden. Ongeveer twee derde organiseert ledenwervingsactiviteiten, waarbij jeugdleden (tot 12 jaar) de belangrijkste doelgroep zijn. Van de sportverenigingen biedt 44% naast reguliere sportactiviteiten andere faciliteiten en/of voorzieningen, zoals fysiotherapie/sportverzorger en (huis)werk/vergaderruimtes.

Organisatie en beleid

De meerderheid van de verenigingen (60%) werkt met een jaarplan en/of heeft het afgelopen vier jaar plannen op papier gezet (68%). Met betrekking tot de financiën hebben negen op de tien verenigingen een jaar- of meerjarenbegroting. Een ruime meerderheid van de sportverenigingen (89%) geeft aan één of meerdere knelpunten te ondervinden, waarbij 'leden' en 'kader' als belangrijkste knelpunten naar voren komen. 'Ledenbehoud en/of ledenwerving' en 'werving en behoud van vrijwilligers' vormen dan ook de belangrijkste speerpunten van beleid voor de sportverenigingen. Een ruime meerderheid typeert zichzelf als een (zeer) sterke vereniging (89%) en 62% van de verenigingen ziet de toekomst (zeer) zonnig tegemoet. De financiële positie wordt door twee derde van de verenigingen als (zeer) gezond beschouwd.

Verenigingskader en vrijwilligers

Gemiddeld hebben de sportverenigingen 55 (min-max 0–450) vrijwilligers. De meerderheid van de verenigingen geeft aan over voldoende trainers (73%) en vrijwilligers (84%) te beschikken. Acht op de tien sportverenigingen zijn echter op zoek naar vrijwilligers en dan vooral voor bestuursfuncties (59%) en kader voor training, begeleiding en lesgeven (50%). Bij 41% van de sportverenigingen is een betaalde medewerker in dienst. Deze sportverenigingen beschikken gemiddeld over 7 betaalde krachten. Indien er middelen voor zijn,

heeft driekwart van de sportverenigingen behoefte aan professionele ondersteuning. Dit is dan voornamelijk op de taakgebieden 'werving sponsors/adverteerders' (39%) en 'ledenwerving' (36%).

Samenwerking

Afgelopen jaar heeft 93% van de verenigingen samengewerkt met andere verenigingen en organisaties. Een goede PR voor de vereniging is de belangrijkste reden om samen te werken. Met diverse lokale en landelijke sport(stimulerings)projecten is 76% van de sportverenigingen bekend, waarvan 69% het afgelopen jaar betrokken was bij één of meerdere projecten. Meest bekende projecten zijn sportstimuleringsprojecten van de gemeente, het Jeugdsportfonds en de regeling combinatiefunctionaris/buurtsportcoach.

Maatschappelijke betrokkenheid

Van de sportverenigingen is 87% van mening dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Op dit moment wordt door 45% van de verenigingen al een brede maatschappelijke rol vervuld en 46% heeft de ambitie om haar maatschappelijke rol (nog meer) te versterken. Participatie en een verantwoord sport- en beweegklimaat zijn de belangrijkste thema's waarop al een rol wordt vervuld en waarop de verenigingen hun rol willen versterken. De voornaamste redenen om nog geen maatschappelijke rol te vervullen zijn 'een gebrek aan vrijwilligers', 'het ontbreken van draagvlak onder de leden' en 'de accommodatie is ongeschikt/biedt onvoldoende mogelijkheden'.

Accommodatie en kantine

Van de sportverenigingen heeft 60% (min of meer) een eigen accommodatie/complex en 56% beschikt (min of meer) over een eigen kantine, door 3% wordt deze verpacht aan een ondernemer. De eigen accommodatie/complex wordt door 55% van de sportverenigingen gedeeld met andere verenigingen/organisaties, de eigen kantine wordt door 39% gedeeld. Dit zijn over het algemeen verenigingen die een andere sport aanbieden.

Vitaliteitsindex en ABC-index

Van de sportverenigingen kan 15% bestempeld worden als vitale vereniging en 61% scoort een voldoende. De meeste aandacht vragen de criteria financiën, aanbod en kader. Een op de tien verenigingen kan zich volgens de ABC-index beschouwen als een Actief Betrokken Club en een kwart van de verenigingen scoort voldoende op de ABC-index.

Indien beide indexen aan elkaar worden gerelateerd, kan 4% van de verenigingen beschouwd worden als een vitaal actief betrokken sportclub. Een kwart van de verenigingen (23%) is een "voldoende" vitaal actief betrokken sportclub.

Bekendheid met Sportservice Overijssel

Voor dit onderzoek was 59% van de sportverenigingen bekend met Sportservice Overijssel. De meeste verenigingen zijn bekend geraakt met Sportservice Overijssel via de gemeente (52%), nieuwsbrief (44%) en website (28%). Van de sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel heeft 19% gebruik gemaakt van een verenigingsadviseur van Sportservice Overijssel. De meerderheid was (zeer) tevreden over de professionaliteit (95%), klantvriendelijkheid (98%) en kennisoverdracht (98%) van de adviseur.

Conclusies

De sportverenigingen in Overijssel zijn over het algemeen positief over de toekomst, de sterkte en de financiële positie van hun club. Werving en behoud van vrijwilligers/kader en leden zijn de belangrijkste aandachtspunten voor verenigingen. Ondanks dat bijna de helft van de verenigingen al een (brede) maatschappelijke rol vervult, liggen er op dit thema zeker mogelijkheden voor de verenigingen en staan verenigingen er ook open voor. Op basis van de Vitaliteitsindex blijkt dat 15% van de sportverenigingen in Overijssel bestempeld kan worden als vitale vereniging. Volgens de ABC-index kan één op de tien verenigingen zich beschouwen als een maatschappelijk betrokken sportclub.

Aanbevelingen

De resultaten van dit onderzoek resulteren in de volgende aanbevelingen:

1. Investeer of blijf investeren in verenigingsondersteuning
2. Investeer of blijf investeren in ledenwervingsprojecten
3. Investeer of blijf investeren in projecten die gericht zijn op een bredere maatschappelijke rol van de sportvereniging

1. Inleiding

1.1 Achtergrond

In dit rapport worden de resultaten van de Verenigingsmonitor Overijssel 2013 gepresenteerd. Als provinciaal kenniscentrum voor sport en bewegen in de provincie Overijssel is het volgen van trends en ontwikkelingen op sportgebied één van de kerntaken van Sportservice Overijssel. Sportservice Overijssel zorgt regelmatig voor herhaling van onderzoek, een vereiste om ontwikkelingen te kunnen volgen en trends te kunnen waarnemen. Naast de onderzoeken 'Fit en Gezond in Overijssel' en de Jeugd sportmonitor waarin het sport- en beweeggedrag van de Overijsselse inwoners (4 – 75 jaar) wordt gemeten, wordt met de Verenigingsmonitor een beeld gegeven van de stand van zaken bij de Overijsselse sportverenigingen.

Het Mulier Instituut voert jaarlijks (sinds 1998) de SportAanbiedersMonitor uit onder een verenigingspanel met ruim 1.100 sportverenigingen dat model staat voor de 27.000 sportverenigingen in Nederland. In dit 'Verenigingspanel' zitten ook Overijsselse sportverenigingen, dit aantal is echter te laag om een representatief en betrouwbaar beeld te geven van de Overijsselse situatie. Daarom is in 2011 de Verenigingsmonitor Overijssel door Sportservice Overijssel ontwikkeld en uitgevoerd. De Verenigingsmonitor Overijssel maakt gebruik van de vragenlijst van de SportAanbiedersMonitor van het Mulier Instituut. In samenspraak met de communicatieafdeling van Sportservice Overijssel zijn enkele klanttevredenheidsvragen toegevoegd om inzicht te krijgen in de waardering van de sportverenigingen over de dienstverlening van Sportservice Overijssel.

Vanwege de toenemende maatschappelijke betekenis die aan sportverenigingen wordt toegedicht, zijn in samenwerking met het Mulier Instituut dit jaar de Vitaliteitsindex en ABC-index toegevoegd. Hiermee worden vitaliteit en maatschappelijke betrokkenheid van een sportvereniging gemeten. De uitkomsten zijn voor zowel de gemeente als de sportvereniging van belang om goed te kunnen inspelen op toekomstige ontwikkelingen.

1.2 Doelstelling

Het onderzoek 'Verenigingsmonitor Overijssel 2013' heeft als doel om:

- Een goed beeld te krijgen van de stand van zaken van de Overijsselse sportverenigingen in 2013, om:
 - De Provincie Overijssel te ondersteunen bij haar beleidsvorming;
 - De deelnemende Overijsselse gemeenten te ondersteunen met een benchmark.
- Middels de vitaliteitsindex gemeenten en sportverenigingen inzicht te verschaffen van de vitaliteit van de sportvereniging(en).

1.3 Indeling rapport

Het rapport begint met een voorwoord en samenvatting. Hoofdstuk 1 is de inleiding, hoofdstuk 2 beschrijft de onderzoeksopzet, hoofdstuk 3 de respons en achtergrondkenmerken van de sportverenigingen. Vervolgens worden de resultaten voor leden en activiteiten (hoofdstuk 4), organisatie en beleid (hoofdstuk 5), verenigingskader en vrijwilligers (hoofdstuk 6), samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid (hoofdstuk 7), accommodatie (hoofdstuk 8), Vitaliteitsindex en ABC-index (hoofdstuk 9) en de bekendheid met Sportservice Overijssel (hoofdstuk 10) beschreven. Het rapport wordt afgesloten met de conclusies en aanbevelingen.

2. Onderzoekopzet

2.1 Onderzoeksgroep

Alle 25 Overijsselse gemeenten zijn gevraagd om deel te nemen aan de Verenigingsmonitor Overijssel 2013. Uiteindelijk hebben 22 gemeenten geparticipeerd. Aangezien de meeste gemeenten nauwe contacten hebben met hun sportverenigingen, zijn de sportverenigingen door hun eigen gemeente uitgenodigd om deel te nemen aan de monitor. In totaal bestaat de onderzoekspopulatie uit 1329 Overijsselse sportverenigingen.

2.2 Procedure

In december 2013 zijn de sportverenigingen middels een persoonlijke brief/e-mail door de eigen gemeente benaderd en op de hoogte gebracht van de mogelijkheid om deel te nemen aan de Verenigingsmonitor Overijssel. Daarnaast hebben de gemeenten het onderzoek middels een persbericht in de lokale media en in nieuwsbrieven onder de aandacht gebracht. Ook hebben zij in januari/februari nog één of twee keer een reminder verstuurd. Het onderzoek bestond uit een digitale vragenlijst die de sportverenigingen via de website van Sportservice Overijssel konden invullen. Om de respons zo hoog mogelijk te krijgen, is een prijsbedrag verloot onder de verenigingen die de vragenlijst compleet hebben ingevuld.

2.3 Vragenlijst

In dit onderzoek is net zoals in de Verenigingsmonitor Overijssel 2011 gebruik gemaakt van de vragenlijst van de SportAanbiedersMonitor. De vragenlijst is aangepast om de drempel voor het invullen te verlagen (o.a. vragen over financiën zijn verwijderd) en om aan de informatiebehoefte van Sportservice Overijssel te voldoen (vragen over dienstverlening zijn toegevoegd). De vragen gaan over het seizoen 2012-2013.

2.4 Vitaliteitsindex en ABC-index

Vitaliteitsindex

In samenwerking met het Mulier Instituut is de Vitaliteitsindex ontwikkeld, waarmee de vitaliteit van sportverenigingen wordt gemeten. De criteria die zijn vastgesteld zijn: beleid, organisatie, financieel, accommodatie, kader, leden en aanbod. Deze criteria zijn gekoppeld aan een aantal vragen uit de verenigingsmonitor. Vervolgens zijn de criteria en de onderliggende items gelabeld ten aanzien van de zwaarte (het belang) binnen de Vitaliteitsindex. Per criterium kan maximaal 5 punten worden behaald. In de totaalscore telt elke criterium in gelijke mate mee. De score op de verschillende criteria wordt uitgedrukt in onvoldoende (minder dan 40 procent van de te behalen punten), matig (40 tot 60 procent van de te behalen punten), voldoende (60 tot 80 procent van de te behalen punten) en goed (80 procent of meer van de te behalen punten). Deze normering geldt ook voor de totaal index voor vitaliteit.

ABC-index

In samenwerking met 16 van de 25 gemeenten voert Sportservice Overijssel het project 'De Actief Betrokken Club (ABC)' uit. Met dit project worden verenigingen gestimuleerd en gefaciliteerd om binnen hun mogelijkheden en afgestemd op de lokale wensen en behoeften actief een bredere maatschappelijke rol te gaan vervullen, om een positieve bijdrage te leveren aan de leefbaarheid. Op basis van een set vragen in de verenigingsmonitor is inzicht verkregen in de maatschappelijke betrokkenheid van verenigingen en is een eenvoudige index gemaakt. De ABC index bestaat uit twee pijlers: ABC Actief (mate waarin verenigingen actief een maatschappelijke rol vervullen) en ABC Intentie (de houding van verenigingen ten opzichte van een bredere actief maatschappelijke rol). ABC Actief bestaat uit 5 punten en ABC Intentie uit 6 punten. De score op de twee pijlers wordt uitgedrukt in onvoldoende (minder dan 40 procent van de te behalen punten), matig (40 tot 60 procent van de te behalen punten), voldoende (60 tot 80 procent van de te behalen punten) en goed (80 procent of meer van de te behalen punten). Deze normering geldt ook voor de totaal index voor ABC.

2.5 Analyse

De online ingevulde vragenlijsten zijn opgeslagen in een database van het software programma Survey Monkey. De gegevens zijn door Sportservice Overijssel met het statistische programma SPSS geanalyseerd. In dit onderzoek is alleen gebruik gemaakt van beschrijvende statistiek. De uitkomsten zijn gepresenteerd voor de totale groep. In verband met afronden, kan het totaalpercentage soms afwijken van 100%.

2.6 Vergelijking andere onderzoeken

Aangezien de vragenlijst is uitgebreid en aangepast, is het niet altijd mogelijk om een vergelijking te maken met de Verenigingsmonitor Overijssel 2011 en de SportAanbiedersMonitor 2012. Daar waar een vergelijking met gegevens van de Verenigingsmonitor Overijssel 2011 mogelijk is, wordt dit aangegeven met 'OV¹¹'. In de Verenigingsmonitor Overijssel 2011 zijn echter alleen sportverenigingen geïnccludeerd waar lichamelijk actief gesport wordt. Verenigingen die alleen schaken, dammen, biljart/poolbiljart/snooker, bowling, bridge, darts, midgetgolf en auto- en motorsport als tak van sport aanbieden, zijn toen niet meegenomen in de analyse. Een vergelijking met de Verenigingsmonitor 2011 is daarom niet geheel betrouwbaar.

Een vergelijking met de SportAanbiedersMonitor 2012 wordt aangegeven met resultaten landelijk onderzoek of 'NL¹²'. De resultaten van de SportAanbiedersMonitor 2012 zijn gewogen naar aard van de sport (binnen-/buitensport) en naar soort sport (team-/semi-individuele-/individuele sport).

3. Respons en achtergrondkenmerken

3.1 Respons

In totaal zijn 524 reacties binnengekomen via de database van Survey Monkey. Bijna 30% van deze respondenten heeft de vragenlijst niet voltooid. Vooral bij de vraag naar het aantal leden en of de vereniging een ledenstop heeft, is het grootste deel afgehaakt (respectievelijk 31% en 16%). Sportverenigingen die alle vragen hebben beantwoord tot de klanttevredenheidsvragen zijn geïnccludeerd. Een aantal sportverenigingen heeft de vragenlijst meerdere keren ingevuld. De meest complete en recente vragenlijst is meegenomen in de analyse. Uiteindelijk zijn 361 sportverenigingen meegenomen in de analyse, wat een respons betekent van 27%.

In tabel 1 is de respons per gemeente weergegeven. De respons tussen de gemeenten is erg divers en loopt uiteen van 3% tot 53%. Hierdoor zal een aantal gemeenten oververtegenwoordigd zijn in de provinciale rapportage en een aantal ondervertegenwoordigd. Wanneer in het vervolg van deze rapportage wordt geschreven over 'de sportverenigingen', wordt bedoeld op de verenigingen die de vragenlijst volledig hebben ingevuld.

Tabel 1. Respons per gemeente

Gemeente	Verzonden aantal	Respons n (%)
Almelo	83	5 (6)
Borne	23	5 (22)
Deventer**	160	4 (3)
Dinkelland	29	7 (24)
Enschede***	-	1 (-)
Haaksbergen	45	16 (36)
Hardenberg	85	27 (32)
Hellendoorn	66	35 (53)
Hengelo	99	45 (45)
Hof van Twente	25	5 (20)
Kampen	93	22 (24)
Losser	24	10 (42)
Oldenzaal	33	14 (42)
Ommen	30	11 (37)
Raalte	90	24 (27)
Rijssen-Holten	64	25 (39)
Staphorst	20	9 (45)
Steenwijkerland	80	20 (25)
Tubbergen	24	4 (17)
Twenterand	46	13 (28)
Wierden	57	9 (16)
Zwartewaterland	40	12 (30)
Zwolle	113	42 (37)
Totaal*	1329	365 (27)

*2 verenigingen zijn actief in meerdere gemeenten, vandaar dat het totaal aantal verenigingen hoger is dan 361

** Gemeente Deventer heeft de vragenlijst alleen via de nieuwsbrief verspreid

*** Gemeente Enschede nam niet deel; ontvangen reactie (1) wel meegenomen

3.2 Achtergrondkenmerken

Tak en type sport

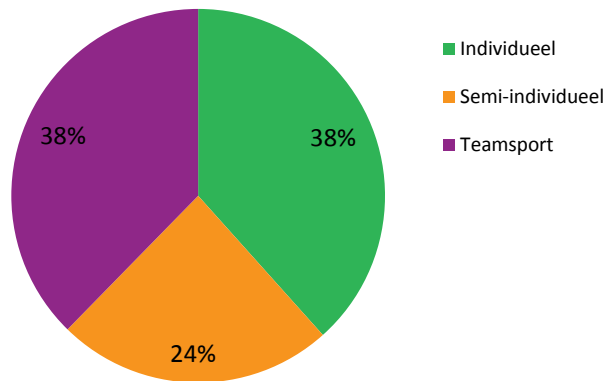
In tabel 2 staan de takken van sport die de sportverenigingen aanbieden. Een aantal sportverenigingen biedt meerdere takken van sport aan, vandaar dat het totaal (587) hoger ligt dan het aantal sportverenigingen. Net zoals in 2011 wordt veldvoetbal door het grootst aantal verenigingen (n = 68) aangeboden, gevolgd door volleybal (n = 36) en gymnastiek/turnen (n = 35).

Tabel 2. Tak van sport

Tak van sport	Aantal	Tak van sport	Aantal
Aerobics, steps, spinning	20	Krachtsport	0
Atletiek	4	Midgetgolf	0
Autosport	3	Motorsport	4
Badminton	16	Onderwatersport	0
Basketbal	8	Paardensport	14
Base-/softbal	2	Reddingszwemmen	3
Biljart/poolbiljart/snooker	3	Roeien	4
Boksen	0	Rugby	4
Boogschieten	1	Schaatsen	10
Bowlen	0	Schaken	7
Bowls	3	Schermen	2
Bridge	9	Schietsport	5
Cricket	0	Senioren sport	17
Curling	1	Sjoelen	1
Dammen	3	Skatesport	1
Dans	21	Skeelers	5
Darts	0	Skiën/langlaufen/snowboarden	0
Denksport	2	Squash	0
Duiksport	3	Survival	2
Dynamic Tennis	0	Taekwondo	2
Fietscross	7	Tafeltennis	15
Fitness	6	Tennis	33
Golf	1	Touwtrekken	2
Gymnastiek/turnen	35	Triatlon	0
Handbal	14	Turnen	19
Hardlopen/trimmen	9	Ultimate Frisbee	0
Hockey	7	Vecht- en verdedigingssport	5
Honk- en softbal	0	Vliegsport	0
Inline hockey	1	Veldvoetbal	68
Jeu de boules/Petanque	11	Volleybal	36
Judo	9	Wandelsport	4
Kaartspelen (klaverjassen/jokers)	0	Waterpolo	11
Kaatsen	0	Wielrennen/mountainbiken/toerfietsen	11
Kanosport	1	Windsurfen (wind- en kitesurfen)	0
Kegelen	1	IJshockey	0
Klimsport	0	Zaalvoetbal	25
Klootschieten	4	Zeilen	3
Koersbal	0	Zwemsport	22
Kolfen	0	Andere sport*	20
Korfbal	9	Totaal	587

*andere sporten: beachsporten (2), boccia, hengelsport (4), hondensport (2), modelvliegen, scouting, steppen, twirl (3), andere watersporten (3), yoga/tai chi (2).

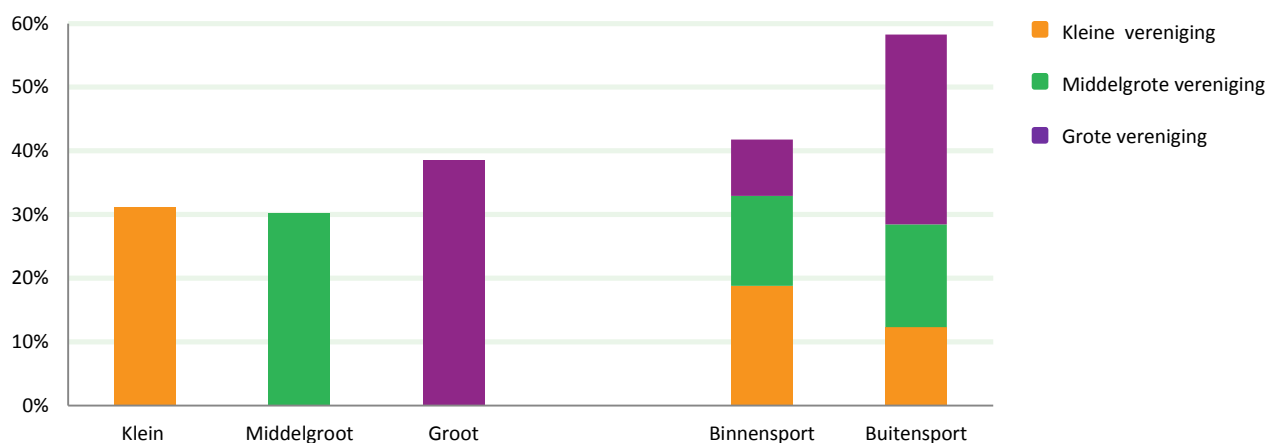
De takken van sport zijn in te delen naar type sport (team-, individueel of semi-individueel). Het sportaanbod van de sportverenigingen bestaat voor 38% uit teamsporten, 38% uit individuele sporten en 24% uit semi-individuele sporten (OV¹¹ respectievelijk 41%; 40%; 19%; NL¹² respectievelijk 32%; 24%; 45%) (zie figuur 1).

Figuur 1. Type sport (in percentages; n =361)

Omvang sportvereniging en aard van de sport

Op basis van het totaal aantal leden zijn de sportverenigingen te verdelen in kleine verenigingen (<100 leden), middelgrote verenigingen (100 – 250 leden) en grote verenigingen (> 250 leden). Van de Overijsselse sportverenigingen is 39% een grote vereniging, 30% een middelgrote vereniging en 31% een kleine vereniging (zie figuur 2) (OV¹¹ respectievelijk 42%; 31%; 27%). In figuur 2 is tevens te zien dat 58% van de sportverenigingen een buitensport aanbiedt en 42% een binnensportvereniging is. Van de buitensportverenigingen is net iets meer dan de helft een grote sportvereniging (52%), van de binnensportverenigingen is 21% een grote sportvereniging.

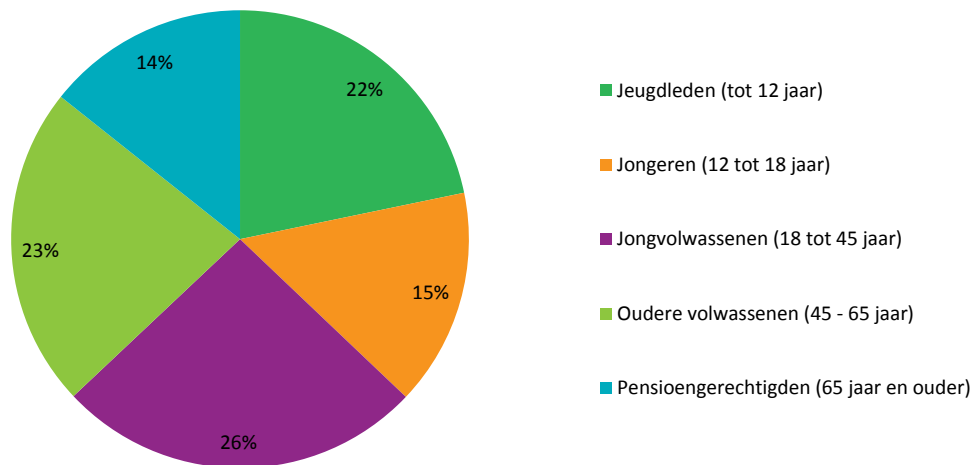
Figuur 2. Verdeling sportvereniging naar omvang en aard van de sport (in percentages; n = 361)

4. Leden en activiteiten

4.1 Samenstelling ledenbestand

Naast het ledenaantal is gevraagd naar de samenstelling van het ledenbestand. Figuur 3 laat de opbouw van het ledenbestand naar leeftijd zien, welke redelijk overeen komt met de uitkomsten van het landelijke onderzoek. Landelijk gezien bestaat het ledenbestand van de sportverenigingen uit 19% jeugdleden, 41% jongeren en jongvolwassenen, 26% oudere volwassenen en 15% pensioengerechtigden.

Figuur 3. Opbouw ledenbestand naar leeftijd (in percentages; n = 361)

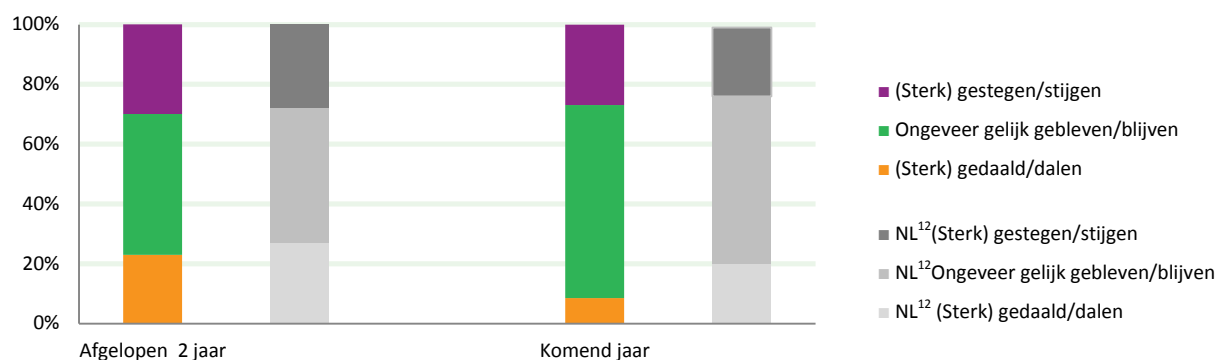
Van de sportverenigingen heeft 57% allochtone leden (OV¹¹ 61%), 42% leden met een beperking en 71% leden met een chronische aandoening. De opbouw van het ledenbestand is bij 44% van de sportverenigingen een goede afspiegeling van de buurt/wijk waar de vereniging is gesitueerd.

4.2 Ledenaanwas

Van de sportverenigingen heeft 2% een ledenstop en 4% een wachtlijst. Dit percentage is in vergelijking met de Verenigingsmonitor 2011 licht gedaald (5% ledenstop; 7% wachtlijst). De meerderheid van de verenigingen (89%) houdt systematisch de reden bij waarom leden hun lidmaatschap beëindigen of denken dit enigszins te weten.

In figuur 4 is te zien hoe het ledental zich de afgelopen twee jaar heeft ontwikkeld en wat de prognose is van de verenigingen voor het komende jaar. De ontwikkeling van het ledenbestand van de Overijsselse verenigingen komt redelijk overeen met de resultaten van de landelijke monitor (grijze kolom). De Overijsselse verenigingen zijn wel positiever gestemd over de toekomst, 91% denkt dat het ledenaantal gelijk zal blijven of stijgen terwijl dit landelijk op 80% ligt. In vergelijking met 2011, is de verwachting van de vereniging nagenoeg gelijk gebleven (OV¹¹ 8% zal dalen; 63% zal gelijk blijven; 29% zal stijgen).

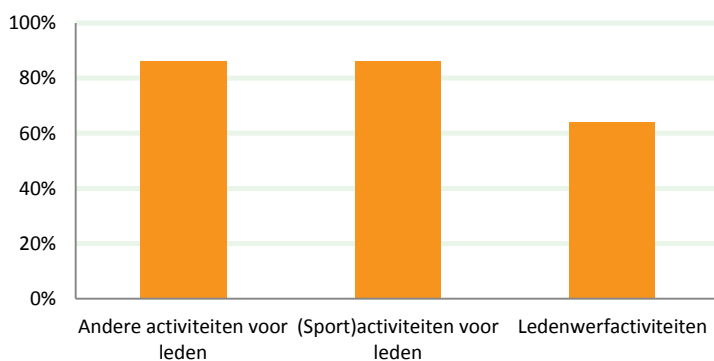

Figuur 4. Ontwikkeling ledental afgelopen 2 jaar en de prognose voor het komende jaar (in percentages; n = 361)

Van de sportverenigingen heeft 94% (NL¹² 90%) een groeiambitie voor de komende 5 jaar. 40% van de sportverenigingen wil groeien door leden te werven, 20% door leden te behouden en 34% geeft aan geen specifieke speerpunten te hebben.

4.3 Activiteiten

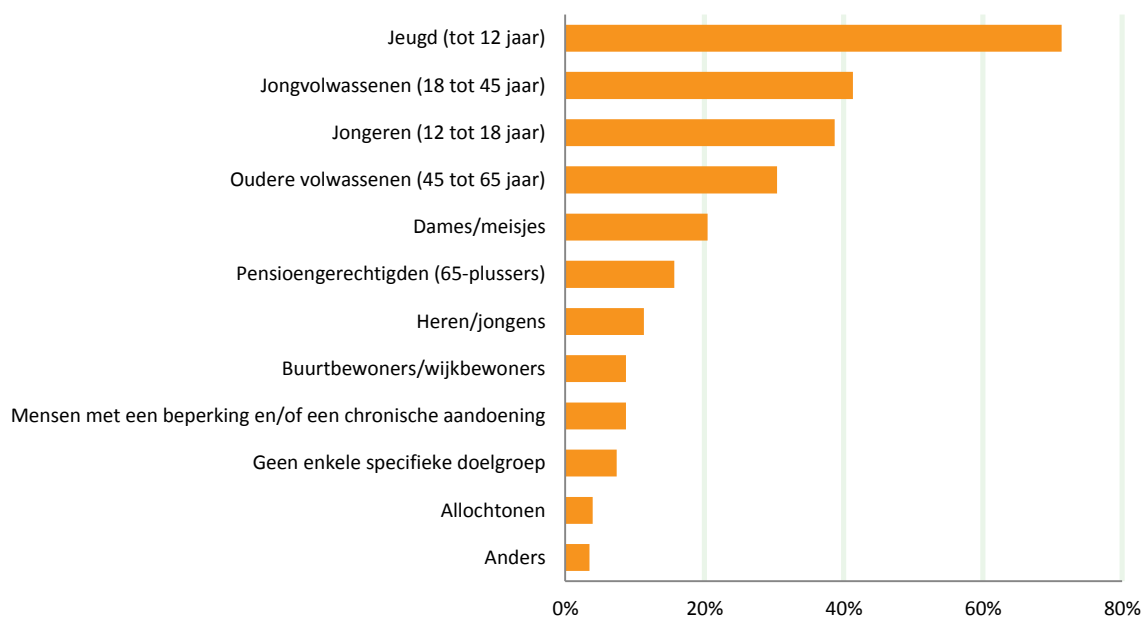
Van de sportverenigingen organiseert 86% naast het reguliere sportaanbod ook andere activiteiten voor leden zoals kampen en bingoavonden (OV¹¹ 89%) en (sport)activiteiten voor niet-leden als schoolsporthoornooien en instuiven (OV¹¹ 83%) (zie figuur 5).

Figuur 5. Organisatie van activiteiten naast het reguliere sportaanbod (in percentages; n = 361)

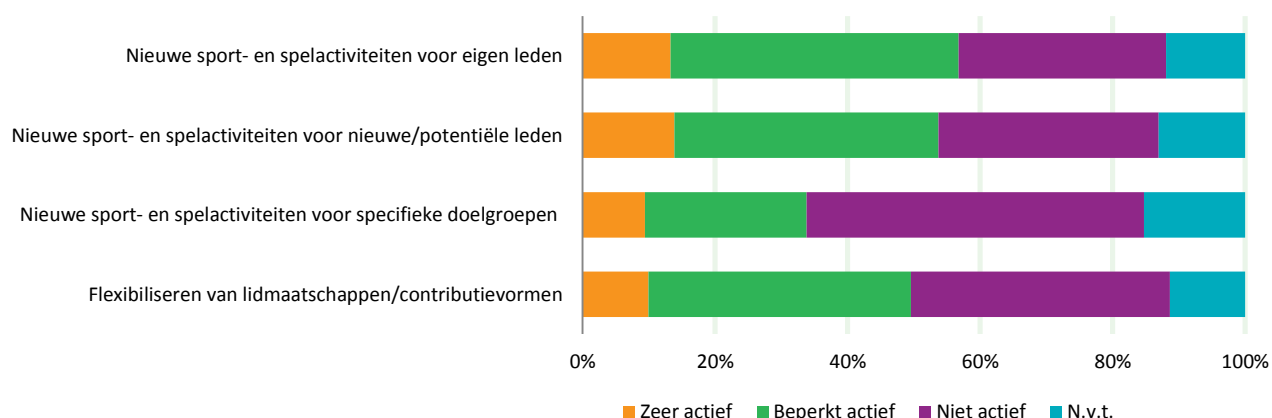

In het seizoen 2012-2013 heeft 64% van de sportverenigingen speciale activiteiten ontplooid om nieuwe leden te werven (OV¹¹ 53%). Deze ledenwervingsacties waren voornamelijk gericht op jeugd tot 12 jaar (71%), jongvolwassenen van 18 tot 45 jaar (41%) en jongeren van 12 tot 18 jaar (39%) (zie figuur 6).

Figuur 6. Doelgroepen ledenwervingsacties van de sportverenigingen die activiteiten ontplooiën (in percentages; n = 230)

Een aantal verenigingen is zeer actief met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor eigen leden (13%; NL¹² 15%), nieuwe/potentiële leden (14%; NL¹² 19%) of specifieke doelgroepen zoals mensen met een beperking, 55-plussers (9%; NL¹² 11%). De meerderheid is hier echter niet tot beperkt actief mee bezig (zie figuur 7). Het flexibiliseren van lidmaatschappen/contributievormen wordt door 10% van de sportverenigingen zeer actief gedaan (NL¹² 11%).

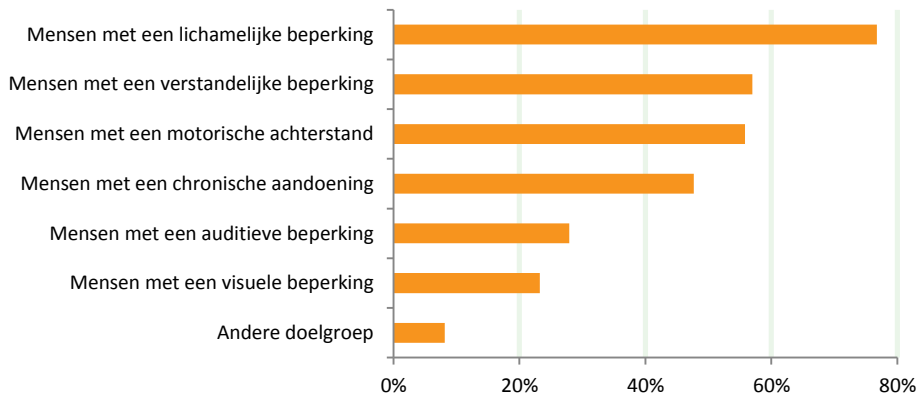
Figuur 7. Activiteit van de vereniging met introductie van nieuwe concepten (in percentages; n = 361)

4.4 Aanbod aangepast sporten

Van de sportverenigingen heeft 24% een aanbod voor aangepast sporten (sportaanbod voor mensen met een beperking en/of chronische aandoening). Van de sportverenigingen die nog geen aangepast sportaanbod hebben, heeft 19% interesse in het opzetten van een tijdelijk sportaanbod (clinics) en 9% in het opzetten van een structureel sportaanbod voor mensen met een beperking.

Verenigingen met een sportaanbod aangepast sporten, hebben dit voor verschillende doelgroepen. In figuur 8 is te zien dat de meerderheid van deze verenigingen een sportaanbod heeft voor mensen met een lichamelijke beperking (77%), een verstandelijke beperking (57%) en een motorische achterstand (56%).

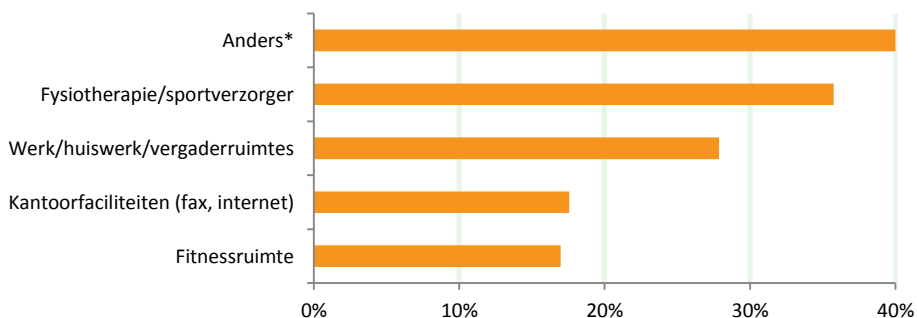

Figuur 8. Doelgroepen van aangepast sportaanbod (in percentages; n = 86)

Van de verenigingen met een sportaanbod voor aangepast sporten is 14% een vereniging alleen voor mensen met een beperking. Daarnaast kunnen mensen met een beperking bij 45% van de verenigingen deelnemen aan het reguliere aanbod en 41% van de verenigingen heeft aparte groepen voor aangepast sporten.

4.5 Faciliteiten

Van de sportverenigingen biedt 44% (OV¹¹ 35%) naast reguliere sportactiviteiten andere faciliteiten en/of voorzieningen. Figuur 9 toont de vijf meeste genoemde extra faciliteiten/voorzieningen die de sportverenigingen hebben. Fysiotherapie/sportverzorger (36%) en werk/huiswerk/vergaderruimtes (28%) zijn het meest aanwezig als extra voorziening. Tevens gaf 40% aan over 'andere faciliteiten' te beschikken, zoals beachveld, biljartzaal, clubgebouw/kantine, dagbesteding, cursussen, ijsbaan, jeu de boulesbaan en zwembad.

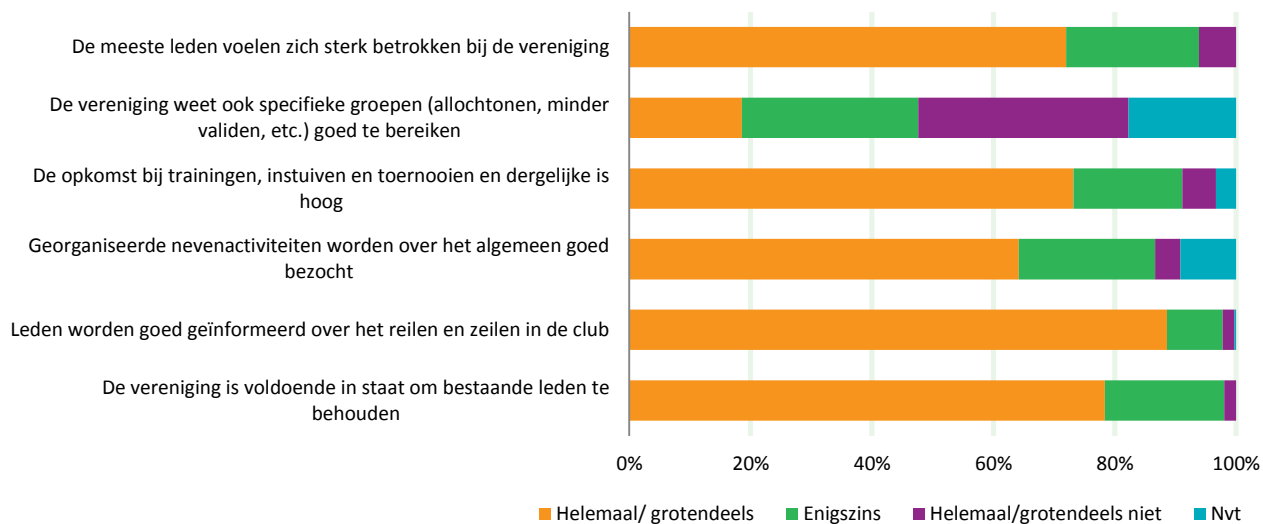
Figuur 9. Faciliteiten en/of voorzieningen van de sportverenigingen die er gebruik van maken (in percentages; n = 165)

*Anders: beachveld, biljartzaal, clubgebouw/kantine, dagbesteding, cursussen, ijsbaan, jeu de boulesbaan, zwembad

4.6 Stellingen

In de vragenlijst zijn de sportverenigingen ook op diverse thema's een aantal stellingen voorgelegd. Daarop hebben de sportverenigingen gereageerd door aan te geven in welke mate de situatie van toepassing is. Uit figuur 10 is af te lezen dat een grote meerderheid van de sportverenigingen vindt dat de meeste leden zich sterk betrokken voelen bij de vereniging (72%; OV¹¹ 68%), de opkomst bij trainingen, instuiven en toernooien dergelijke hoog is (73%; OV¹¹ 74%), de georganiseerde nevenactiviteiten goed worden bezocht (64%; OV¹¹ 60%), leden goed worden geïnformeerd over het reilen en zeilen binnen de club (89%; OV¹¹ 90%) en dat de vereniging in staat is om bestaande leden te behouden (78%). Van de verenigingen weet 19% ook specifieke doelgroepen als allochtonen en minder validen goed te bereiken (OV¹¹ 15%).

Figuur 10. Stellingen over leden en activiteiten (in percentages; n = 361)

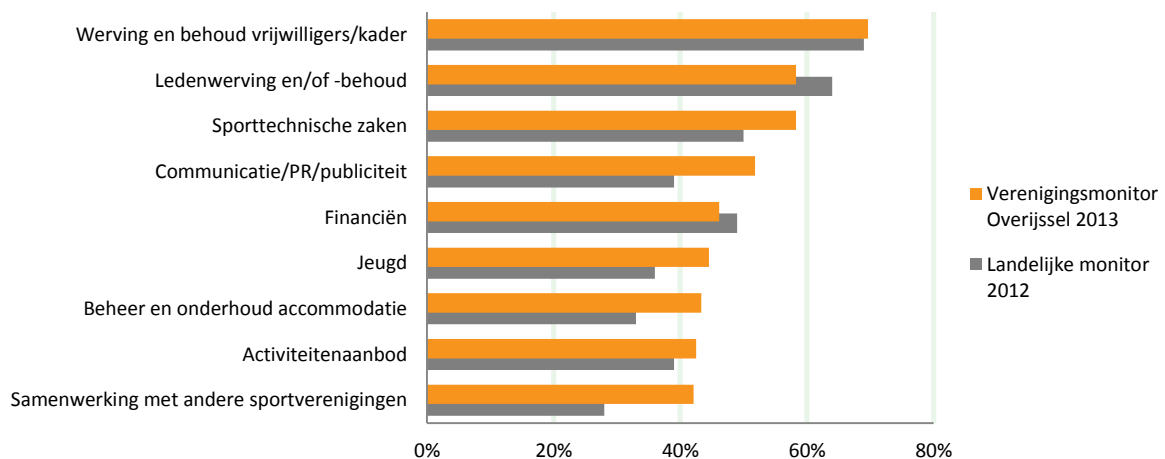

5. Organisatie en beleid

5.1 Voornemens, doelstellingen en plannen

Van de sportverenigingen heeft 68% de afgelopen vier jaar nieuwe voornemens, doelstellingen of plannen op papier gezet met betrekking tot het functioneren van de vereniging of de organisatie van activiteiten in de verenigingsband. Daarnaast werkt 60% met een jaarplanning.

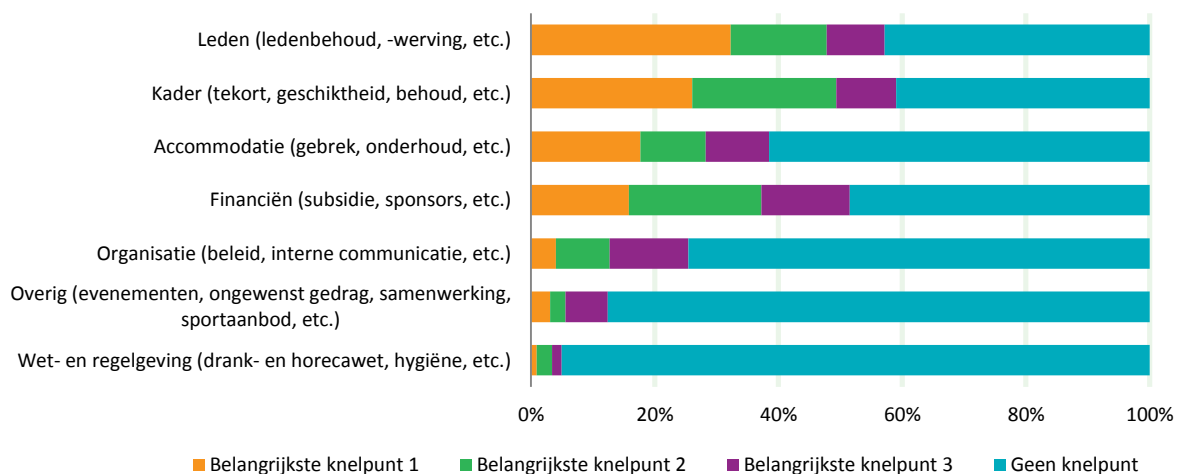
De plannen die de afgelopen vier jaar door sportverenigingen op papier zijn gezet hebben voornamelijk betrekking op 'werving en behoud vrijwilligers/kader' (70%), 'ledenwerving en/of -behoud' (58%) en 'sporttechnische zaken' (58%) (zie figuur 11). Deze drie thema's werden in de landelijke monitor ook het vaakst genoemd.

Figuur 11. Belangrijkste thema's waarop de plannen de afgelopen vier jaar betrekking hadden (in percentages; n = 247)

5.2 Knelpunten en speerpunten

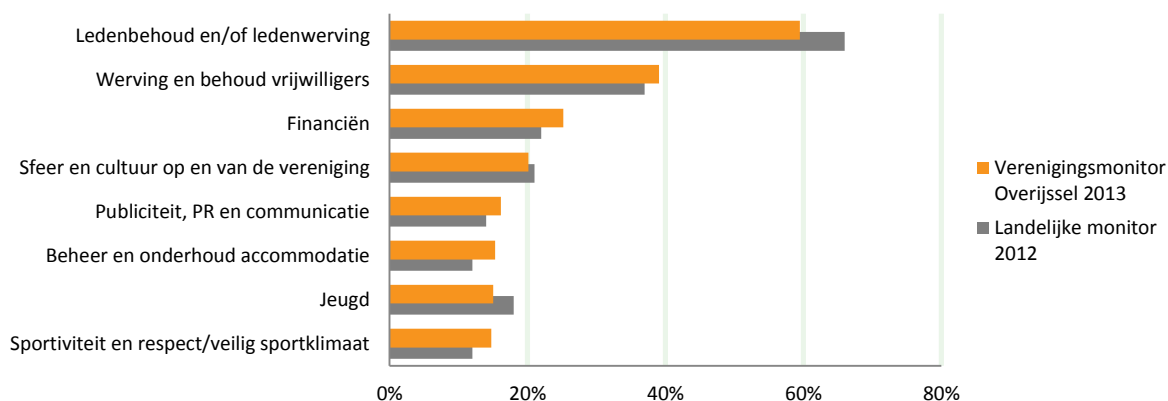
Van de sportverenigingen geeft 89% (OV¹¹ 93%; NL¹² 88%) aan één of meerdere knelpunten te ondervinden. Van de sportverenigingen die knelpunten ondervinden zijn 'leden' en 'kader' de belangrijkste knelpunten (zie figuur 12). Dit beeld is niet veranderd sinds 2011, toen waren 'kader' en 'leden' ook de belangrijkste knelpunten. Ook landelijk blijken dit de meest voorkomende knelpunten te zijn (NL¹² leden 79%; kader 61%).

Figuur 12. Belangrijkste knelpunten van sportverenigingen (in percentages; n = 322)

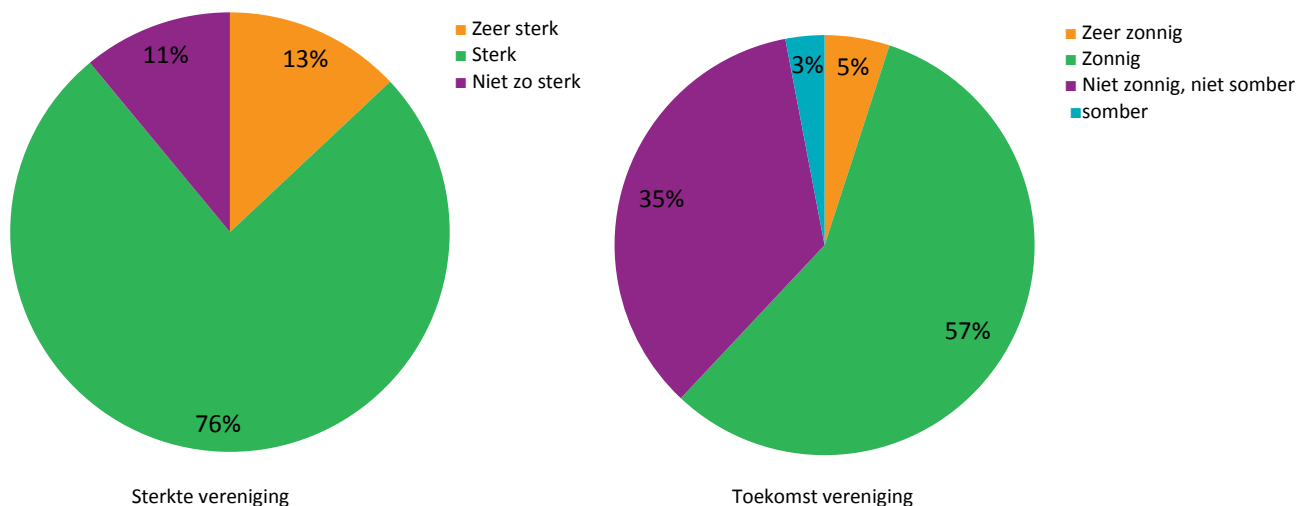
De sportverenigingen konden (maximaal 3) speerpunten noemen waar ze zich het komende jaar voor gaan inzetten, 3% gaf aan geen speerpunten te hebben. Van de sportverenigingen met speerpunten zijn 'ledenbehoud/ledenwerving' (60%), 'werving en behoud vrijwilligers' (39%) en 'financiën' (25%) de meest genoemde speerpunten, wat overeen komt met de landelijke resultaten (zie figuur 13). 'Ledenbehoud/ledenwerving' en 'werving en behoud vrijwilligers' waren in 2011 ook de meest genoemde speerpunten.

Figuur 13. Belangrijkste speerpunten van sportverenigingen die speerpunten hebben (in percentages; n = 353)

5.3 Sterkte vereniging

Van de sportverenigingen typeert 76% zich als een sterke vereniging (OV¹¹ 75%) en 13% zich als een zeer sterke vereniging (OV¹¹ 9%). De meerderheid (62%) van de sportverenigingen ziet de toekomst (zeer) zonnig in (OV¹¹ 49%) en 35% ziet de toekomst niet zonnig, maar ook niet somber in (OV¹¹ 45%) (zie figuur 14).

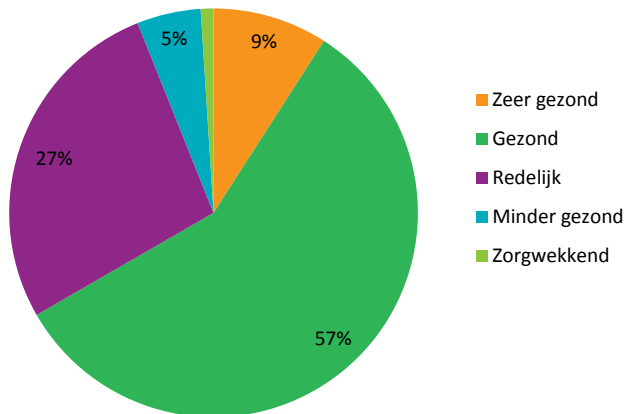

Figuur 14. Sterkte van de vereniging en toekomst van de sportvereniging (in percentages; n = 361)

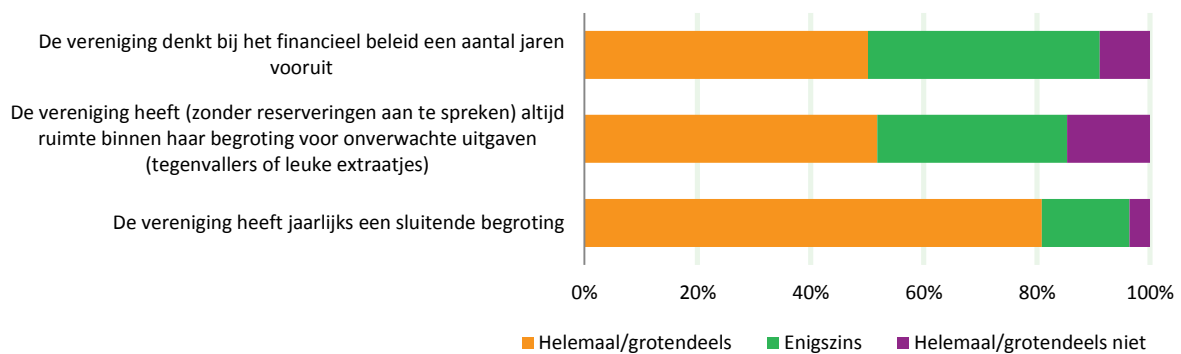
5.4 Financiën

Een ruime meerderheid van de sportverenigingen heeft een meerjarenbegroting of een jaarlijkse begroting (respectievelijk 16% en 74%). Van de sportverenigingen beschouwt 66% de financiële positie als gezond of zeer gezond (OV¹¹ 61%) (zie figuur 15). Een kleine groep vindt de financiële positie minder gezond of zorgwekkend (6%; OV¹¹ 6%). Deze cijfers komen redelijk overeen met de resultaten van het landelijke onderzoek (NL¹² 65% (zeer) gezond; 27% redelijk; 8% minder gezond/zorgwekkend) .

Figuur 15. Financiële positie van de sportvereniging (in percentages; n = 361)

De sportverenigingen zijn stellingen m.b.t. de financiën voorgelegd. Van de verenigingen denkt 50% een aantal jaren vooruit bij financieel beleid, bij 52% is er altijd ruimte in de begroting voor onverwachte uitgaven en 81% heeft jaarlijks een sluitende begroting (zie figuur 16).

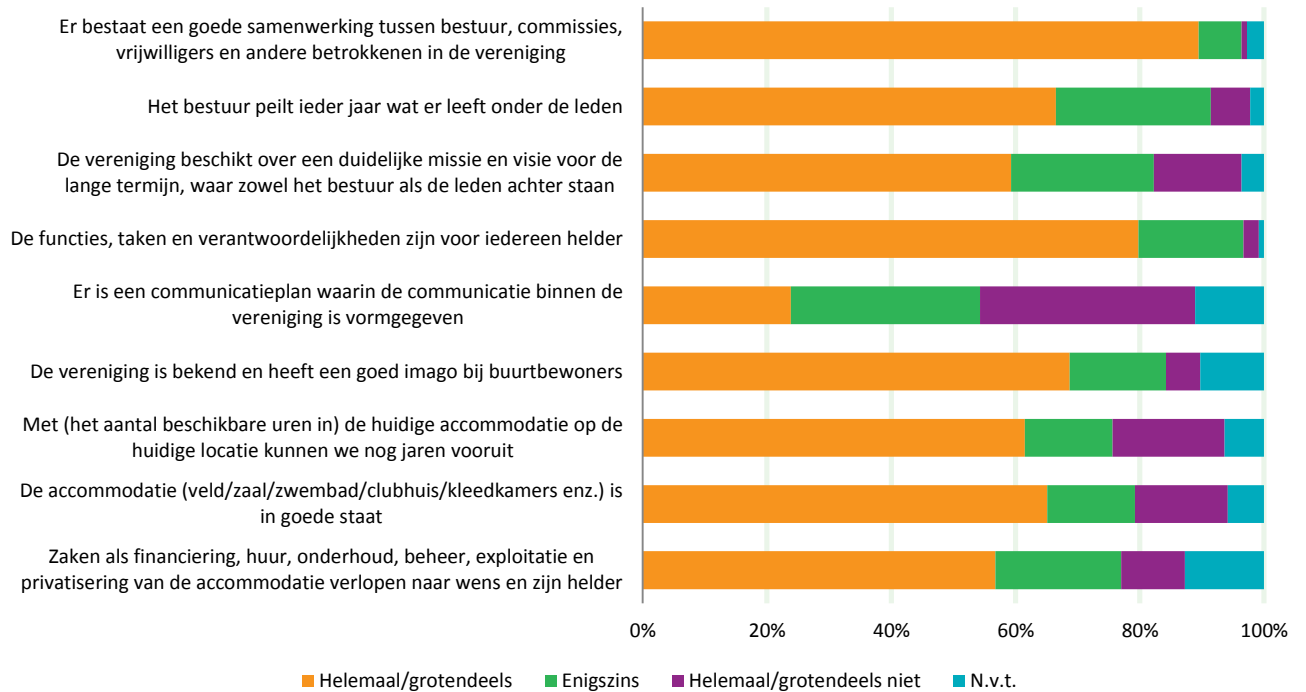

Figuur 16. Stellingen rondom de financiën van de vereniging (in percentages; n = 361)

5.5 Stellingen

De meerderheid van de sportverenigingen is het helemaal/grotendeels eens met de stellingen rondom organisatie en beleid (zie figuur 17). Met de stelling 'Er is een communicatieplan waarin de communicatie binnen de vereniging is vormgegeven', is het kleinst aantal verenigingen het helemaal/grotendeels mee eens (24%).

Figuur 17. Stellingen rondom organisatie en beleid van de vereniging (in percentages; n = 361)

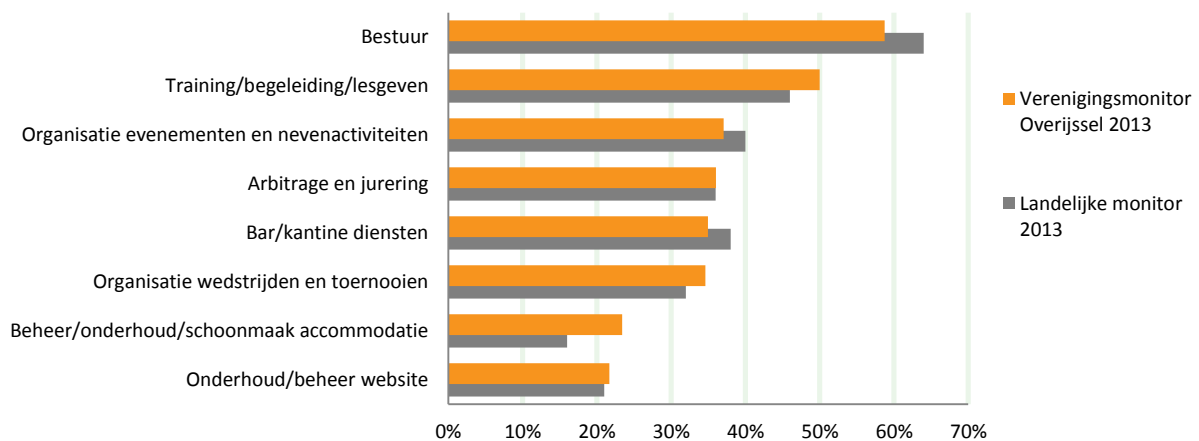

6. Verenigingskader en vrijwilligers

6.1 Vrijwilligers

Vrijwilligers* zijn belangrijke krachten binnen een sportvereniging. De sportverenigingen beschikken gemiddeld over 55 vrijwilligers (min-max 0–450) (OV¹¹ 47; NL¹² 48). De meerderheid van de sportverenigingen heeft voldoende trainers (73%; OV¹¹ 67%) en vrijwilligers (84%; OV¹¹ 83%). Sportverenigingen zijn echter vrijwel altijd op zoek naar vrijwilligers, ook al hebben ze er momenteel voldoende. Van de sportverenigingen is 79% (OV¹¹ 79%; NL¹² 46%) op zoek naar vrijwilligers, 63% zonder vrijwilligerstekort en 16% met een vrijwilligerstekort (OV¹¹ 63% en 16%).

Net zoals in 2011 zoeken de meeste sportverenigingen vrijwilligers voor een bestuursfunctie (59%; OV¹¹ 60%) of voor training, begeleiding en lesgeven (50%; OV¹¹ 58%). Dit komt overeen met het landelijke beeld (zie figuur 18).

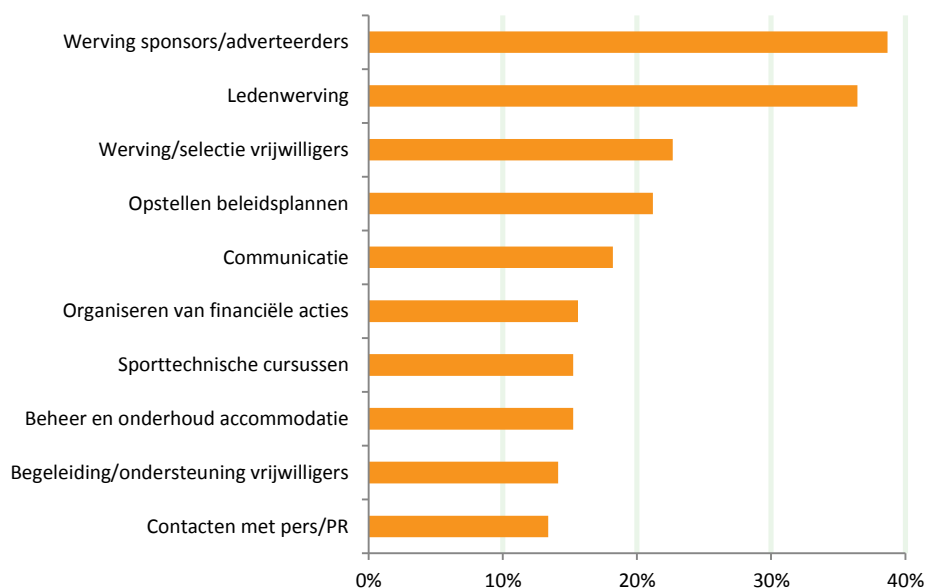
Figuur 18. Meest genoemde functies, taken en werkzaamheden waar vrijwilligers voor worden gezocht (in percentages; n = 286)

* Onder vrijwilligers worden personen verstaan die in beginsel onbetaald en onverplicht een functie in de sport vervullen. Personen die van de vereniging een onkostenvergoeding (max. 1500 euro per jaar) krijgen, rekenen wij wel tot de vrijwilligers. Taken waarvan het min of meer vanzelfsprekend is dat deze door leden van de vereniging worden verricht (rijden naar uitwedstrijden door ouders van jeugdleden bijvoorbeeld) of taken waaraan de leden zich niet of nauwelijks kunnen onttrekken (verplichte roulerende kantinediensten bijvoorbeeld) beschouwen wij hier niet als vrijwilligerswerk.

6.2 Betaalde krachten

Van de sportverenigingen heeft 41% (OV¹¹ 49%) één of meerdere betaalde krachten in dienst. Deze sportverenigingen beschikken gemiddeld over 7 betaalde medewerkers, maar dit aantal loopt behoorlijk uiteen (1 – 40).

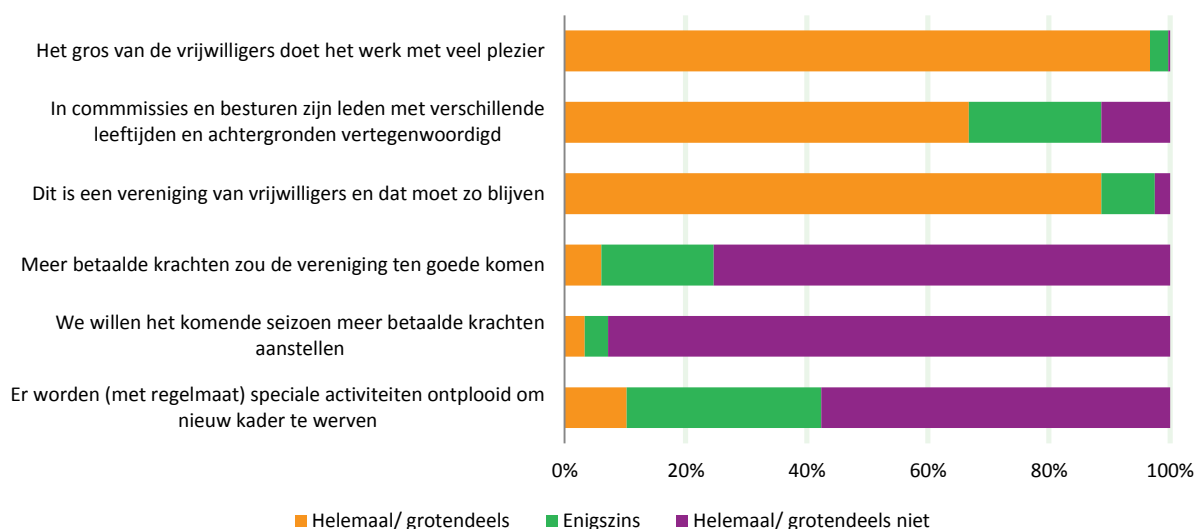
Van de sportverenigingen heeft 26% (OV¹¹ 32%) geen behoefte aan professionele ondersteuning. Net als in 2011 kunnen sportverenigingen die wel behoefte hebben aan professionele ondersteuning, die vooral goed gebruiken bij 'werving van sponsors/adverteerders' (39%) en 'ledenwerving' (36%) (zie figuur 19).

Figuur 19. Meest genoemde taakgebieden waarop professionele ondersteuning gewenst is (in percentages; n = 269)

6.3 Stellingen

Ook met betrekking tot vrijwilligers en kader zijn de sportverenigingen een aantal stellingen voorgelegd. In figuur 20 is te zien dat het merendeel van de verenigingen het eens is met de stellingen rondom vrijwilligers. Over de stellingen met betrekking tot betaalde krachten is het merendeel het oneens.

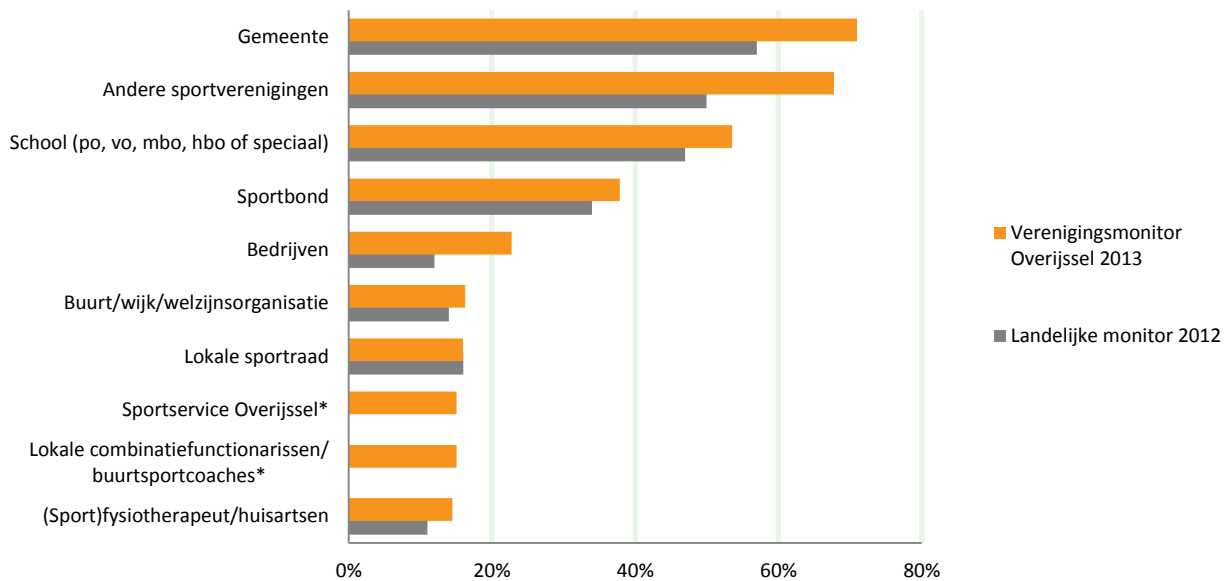
Figuur 20. Stellingen rondom vrijwilligers en kader (in percentages; n = 361)

7. Samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid

7.1 Samenwerking met andere sportverenigingen en organisaties

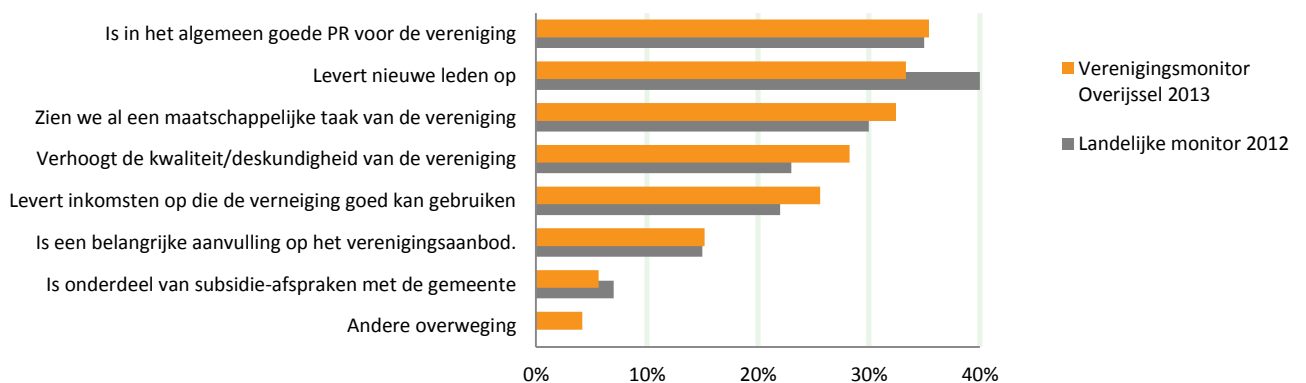
Van de sportverenigingen heeft 93% (OV¹¹ 89%; NL¹² 88) afgelopen jaar samengewerkt* met andere verenigingen en organisaties. Evenals in 2011 zijn gemeenten (71%; OV¹¹ 62%), andere sportverenigingen (68%; OV¹¹ 59%) en scholen (54%; OV¹¹ 45%) de meest genoemde samenwerkingspartners. Ook uit het landelijke onderzoek blijkt dat met deze organisaties het meest wordt samengewerkt door de sportverenigingen (zie figuur 21).

Figuur 21. Meest genoemde organisaties waarmee de sportverenigingen samenwerken (in percentages; n = 336)

*In de landelijke monitor zijn de antwoordcategorieën 'Sportservice Overijssel' en 'Lokale combinatiefunctionarissen/buurtsportcoaches' niet meegenomen

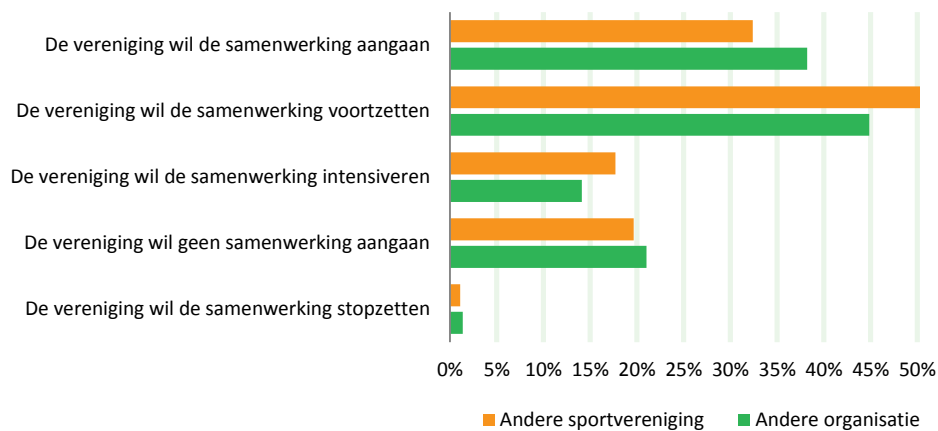
De belangrijkste redenen voor sportverenigingen om samen te werken zijn 'een goede PR voor de vereniging' (35%), 'levert nieuwe leden op' (33%) en 'is een maatschappelijke taak van de vereniging' (32%) (zie figuur 22). Verenigingen die niet samenwerken geven als belangrijkste redenen aan 'geen meerwaarde voor de vereniging' (42%), 'geen behoefte' (33%) en 'onvoldoende capaciteit' (25%).

Figuur 22. Redenen om samen te werken (in percentages; n = 336)

*We spreken van samenwerking als er sprake is van gezamenlijke acties/activiteiten van twee of meer zelfstandig blijvende organisaties die elkaar aanvullen om gezamenlijke of wederzijds afhankelijke doelen te bereiken

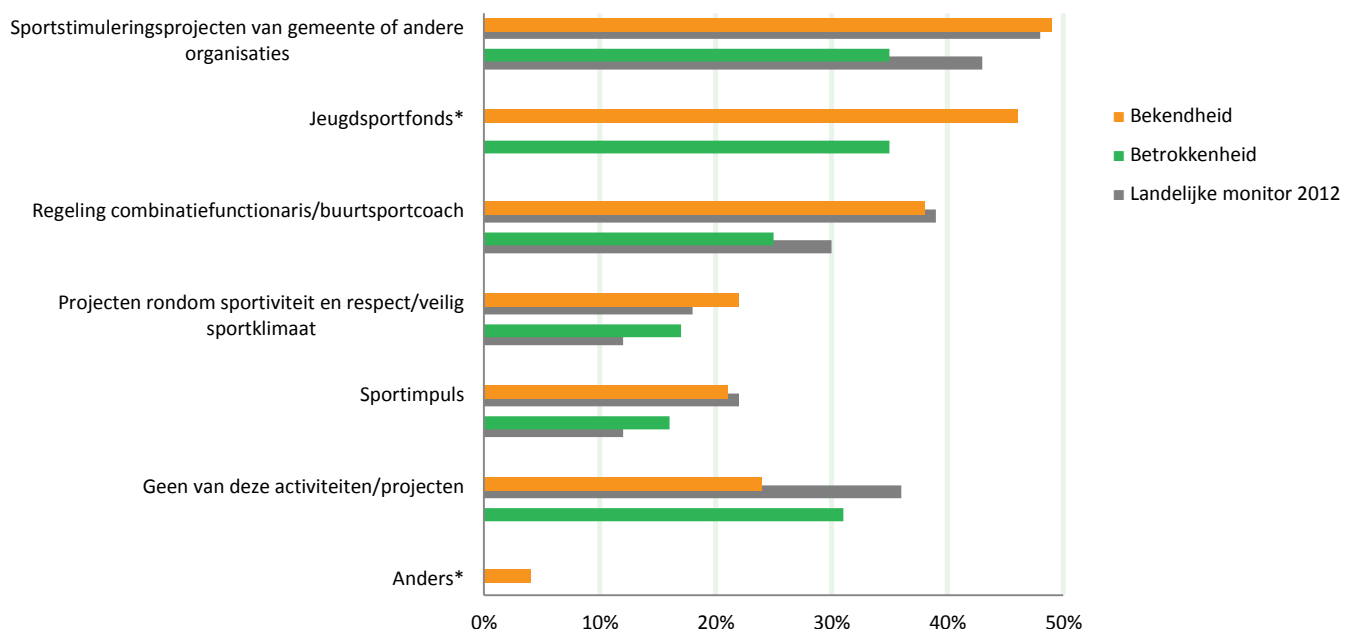
De sportverenigingen is gevraagd of en op welke manier ze willen/kunnen samenwerken met andere sportverenigingen en andere organisaties (zie figuur 23). Van de sportverenigingen wil 80% samenwerken met een andere vereniging en 79% met een andere organisatie.

Figuur 23. Manier waarop de verenigingen willen samenwerken met andere sportverenigingen en organisaties (in percentages; n = 361)

7.2 Bekendheid met en betrokkenheid bij sportstimuleringsprojecten

Van de sportverenigingen is 76% bekend met diverse sportstimuleringsprojecten. Van deze verenigingen is 69% afgelopen jaar betrokken geweest bij één of meerdere projecten. Projecten van gemeenten/andere organisaties en het Jeugdsportfonds hebben de grootste bekendheid (respectievelijk 49% en 46%). Bij deze projecten is relatief ook het grootst aantal verenigingen betrokken (beide 35%) (zie figuur 24).

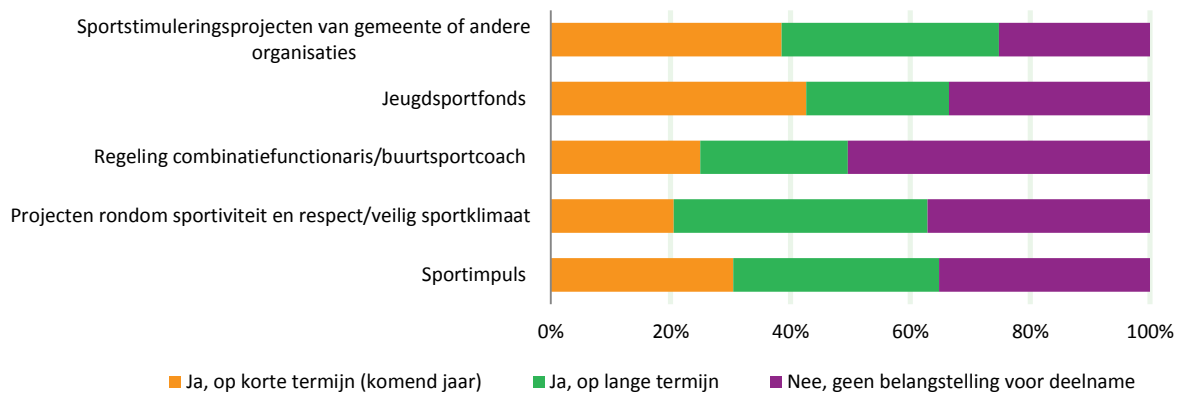

Figuur 24. Bekendheid met (n = 361) en betrokkenheid bij (n = 275) sportstimuleringsprojecten (percentages)

*In de landelijke monitor zijn de antwoordcategorieën 'Jeugdsportfonds' en 'Anders' niet meegenomen

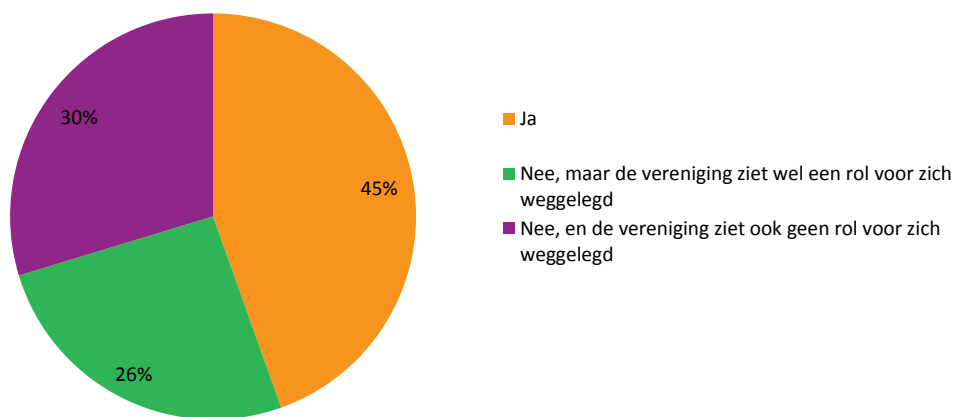
Van de sportverenigingen wil 87% op de korte- of lange termijn gaan deelnemen aan sportstimuleringsprojecten. Dit zijn met name projecten van de gemeente of andere organisaties (75%), het Jeugdsportfonds (66%), de Sportimpuls (65%) en projecten rondom sportiviteit en respect (63%) (zie figuur 25).

Figuur 25. Belangstelling om deel te nemen aan sportstimuleringsprojecten (in percentages; n=361)

7.3 Maatschappelijke betrokkenheid

Van de sportverenigingen vervult 45% momenteel een brede maatschappelijke rol* (zie figuur 26). De voornaamste redenen om (nog) geen maatschappelijke rol te vervullen zijn ‘een gebrek aan vrijwilligers’ (41%), ‘het ontbreken van draagvlak onder de leden’ (29%) en ‘de accommodatie is ongeschikt/biedt onvoldoende mogelijkheden’ (27%).

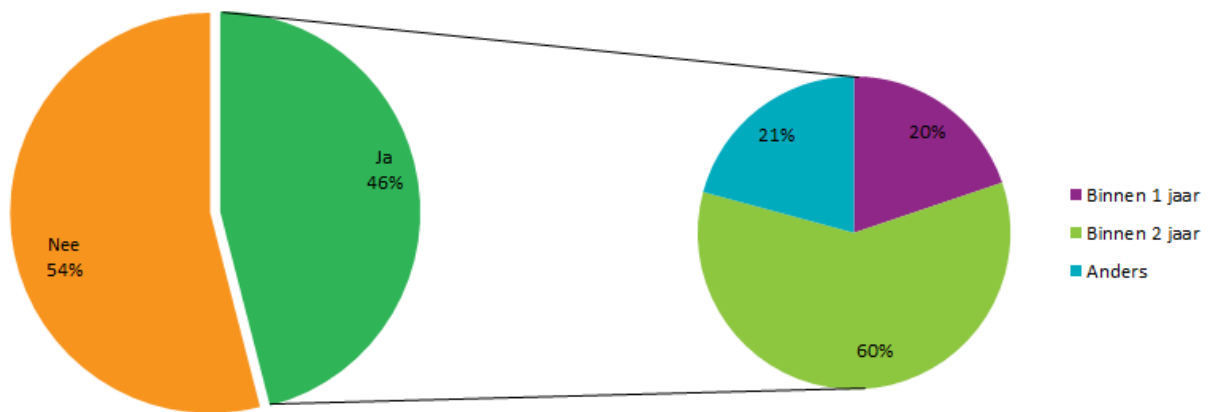

Figuur 26. Reeds maatschappelijk actief en bereidheid om een maatschappelijke rol te vervullen (in percentages; n = 361)

* Een maatschappelijk betrokken vereniging is een sportvereniging die haar kernkwaliteiten niet alleen inzet voor de eigen (sport)leden, maar ook voor de samenleving. Binnen haar mogelijkheden, afgestemd op de lokale wensen en behoeften en waar nodig in samenwerking met verschillende partners, levert zij met haar sport- en activiteiten aanbod een positieve bijdrage aan de leefbaarheid in de buurt, wijk, dorp of stad (op de thema's welzijn, gezondheid, participatie en sociale verbanden)

Van de sportverenigingen heeft 46% de ambitie om haar maatschappelijke rol (nog meer) te versterken. Van de verenigingen die de ambitie hebben hun maatschappelijke rol te versterken, wil 60% dit binnen 2 jaar, 20% binnen 1 jaar en 21% op een andere termijn (zie figuur 27). Op een andere termijn werd o.a. toegelicht met 'op langere termijn', 'indien nodig' en 'als er meer vrijwilligers zijn'.

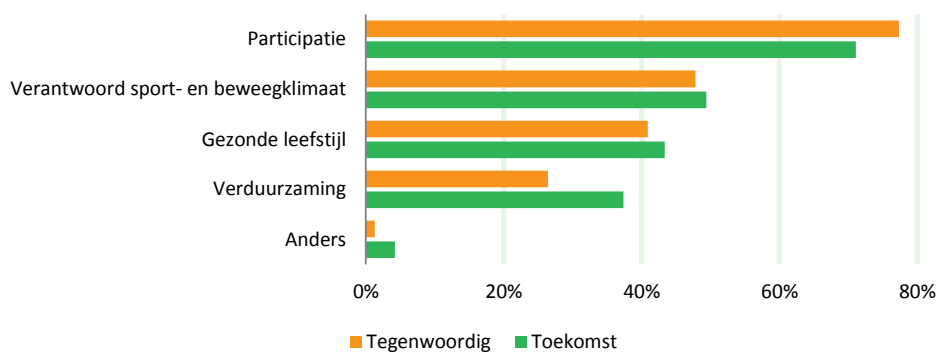

Figuur 27. Ambitie om de maatschappelijke rol te versterken en op welke termijn (n=166) (in percentages)

7.4 Thema's

In figuur 28 is te zien op welke thema's* de verenigingen die een maatschappelijke rol vervullen al actief zijn en op welke thema's de verenigingen zich willen richten om hun maatschappelijke rol (nog meer) te versterken. In het seizoen 2012-2013 is door relatief het grootst aantal verenigingen ingezet op 'participatie' (77%) en 'een verantwoord sport- en beweegklimaat' (48%).

Verenigingen die de ambitie hebben om hun maatschappelijke rol (nog meer) te versterken willen zich voornamelijk ook richten op 'participatie' (71%) en 'een verantwoord sport- en beweegklimaat (49%).

Figuur 28. Thema's maatschappelijke betrokkenheid waarop nu al actief (n=159) en die men in de toekomst wil versterken (n=166) (in percentages)

*Toelichting thema's

Participatie: mogelijkheden bieden om diverse mensen te laten deelnemen, mee te laten werken in de vereniging

Verantwoord sport- en beweegklimaat: aanbieden van een pedagogisch verantwoorde sportomgeving, aandacht voor normen/waarden

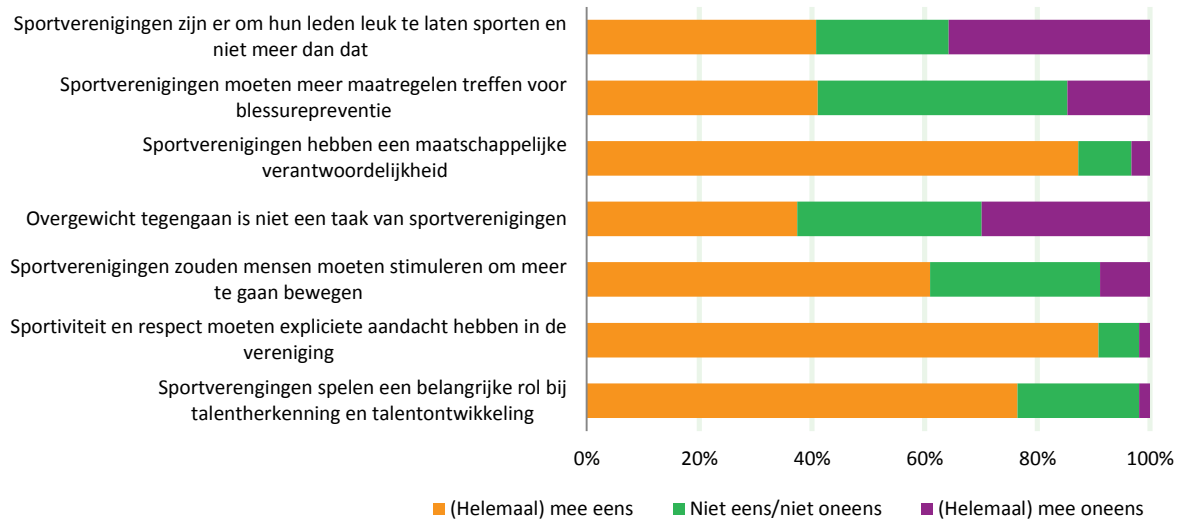
Gezonde leefstijl: naast het aanbieden van sport, ook anderszins bijdragen aan het verbeteren van gezondheid

Verduurzaming: kostenbesparing en bijdragen aan verbetering van het milieu

7.5 Stellingen

Ook met betrekking tot samenwerking en maatschappelijke betrokkenheid zijn de sportverenigingen een aantal stellingen voorgelegd. De sportverenigingen zijn het vooral eens met de stellingen 'sportiviteit en respect moeten expliciete aandacht hebben in de vereniging' (91%; OV¹¹ 85%), 'sportverenigingen hebben een maatschappelijke verantwoordelijkheid' (87%; OV¹¹ 82%), 'sportverenigingen spelen een belangrijke rol bij talentherkenning en talentontwikkeling' (77%) en sportverenigingen zouden mensen moeten stimuleren om meer te gaan bewegen (61%; OV¹¹ 60%). In figuur 29 zijn de resultaten van alle stellingen te zien.

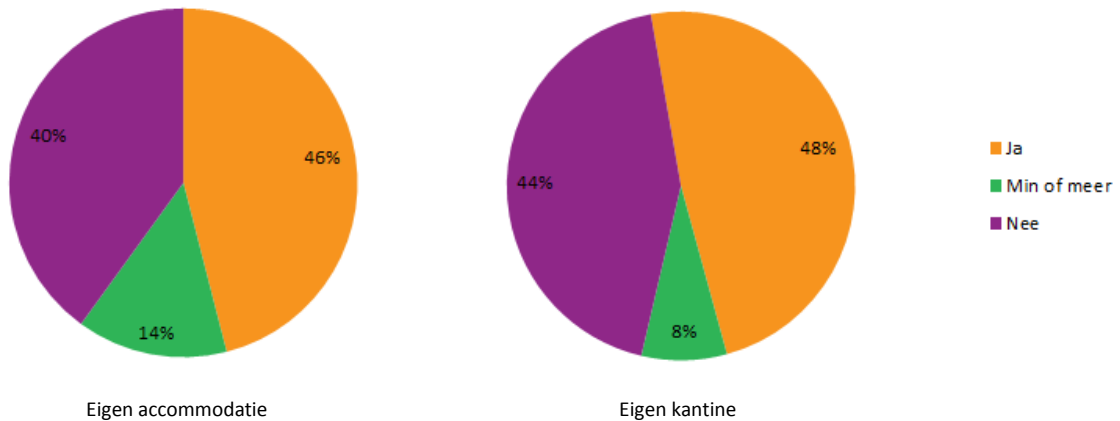
Figuur 29. Stellingen met betrekking tot samenwerking (in percentages; n=361)

8. Accommodatie

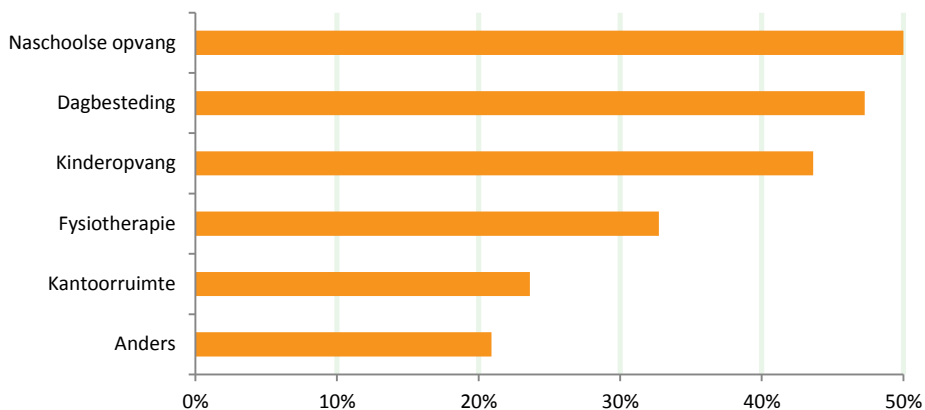
8.1 Eigen accommodatie en kantine

Van de sportverenigingen heeft 46% (NL¹² 42%) een eigen* sportaccommodatie/-complex en 48% beschikt over een eigen* kantine. Daarnaast beschikt 14% (NL¹² 9%) min of meer over een eigen sportaccommodatie/-complex en 8% min of meer over een eigen kantine door de voorzieningen te delen met één of meerdere andere club(s) (zie figuur 30). Een ruime meerderheid van de sportverenigingen die (min of meer) beschikken over een eigen kantine heeft deze in eigen beheer (89%), door 3% wordt hij verpacht.

Figuur 30. Sportverenigingen in het bezit van een eigen sportaccommodatie of -complex en kantine (in percentages; n = 361)

Van de sportverenigingen met (min of meer) een eigen sportaccommodatie geeft 50% (n = 110) aan dat de accommodatie ook geschikt is voor andere doeleinden. Deze accommodaties zijn dan voornamelijk geschikt voor voorzieningen als naschoolse opvang (50%), dagbesteding (47%) en kinderopvang (44%) (zie figuur 31).

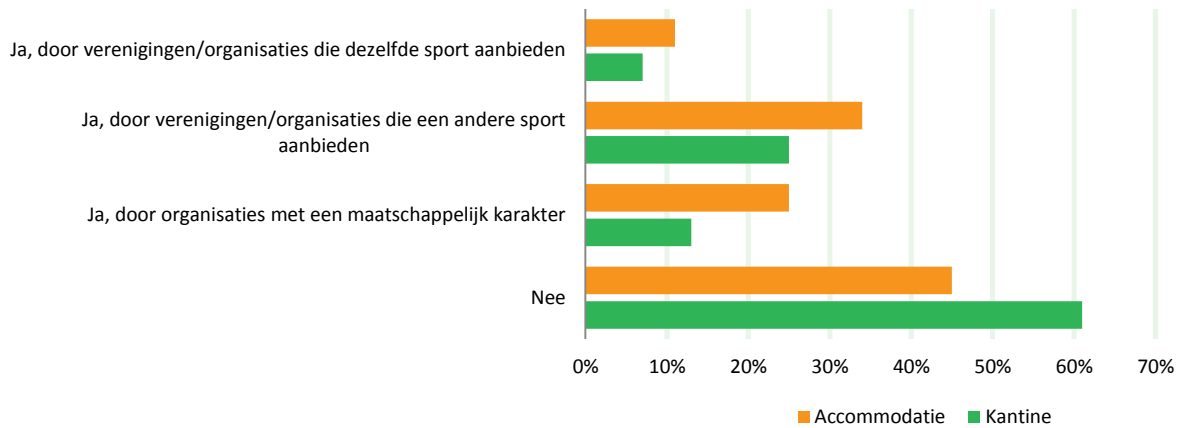
Figuur 31. Doeleinden waarvoor de accommodatie geschikt is (in percentages; n = 110)

* De term 'eigen' is ruim geïnterpreteerd. Ook wanneer de voorzieningen/kantine waarvan de vereniging gebruik maakt niet in eigendom zijn van de vereniging, maar zij wel verantwoordelijk is voor het dagelijks beheer en onderhoud/exploitatie daarvan, is er sprake van een eigen sportaccommodatie of -complex/kantine in eigen beheer.

8.2 Gezamenlijk gebruik accommodatie en kantine

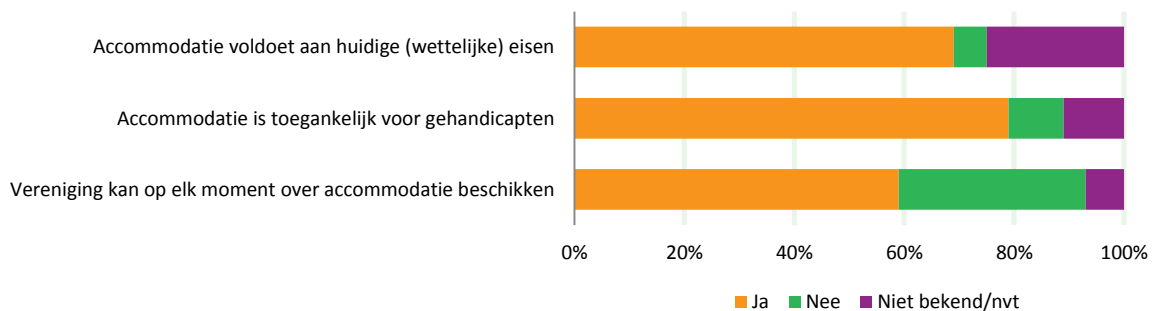
Een meerderheid van de sportverenigingen met (min of meer) een eigen sport accommodatie deelt deze met een andere vereniging/organisatie (55%; NL¹² 52%). Dit zijn over het algemeen verenigingen/organisaties die een andere sport aanbieden (34%) (zie figuur 28). Van de verenigingen die de sportaccommodatie nog niet delen met een andere (sport)vereniging, staat 35% hier open voor. Van de sportverenigingen met een eigen kantine (n=203), deelt 39% deze met een andere vereniging/organisatie. Dit zijn over het algemeen ook verenigingen/organisaties die een andere sport aanbieden (25%) (zie figuur 32).

Figuur 32. Accommodatie (n=219) en kantine (n=203) delen met andere verenigingen/organisaties (in percentages)

8.3 Accommodatiebeheer

Een meerderheid van de sportverenigingen geeft aan dat de accommodatie voldoet aan de huidige (wettelijke) eisen (69%), toegankelijk is voor gehandicapten (79%) en dat deze op elk moment beschikbaar is voor de vereniging (59%) (figuur 33).

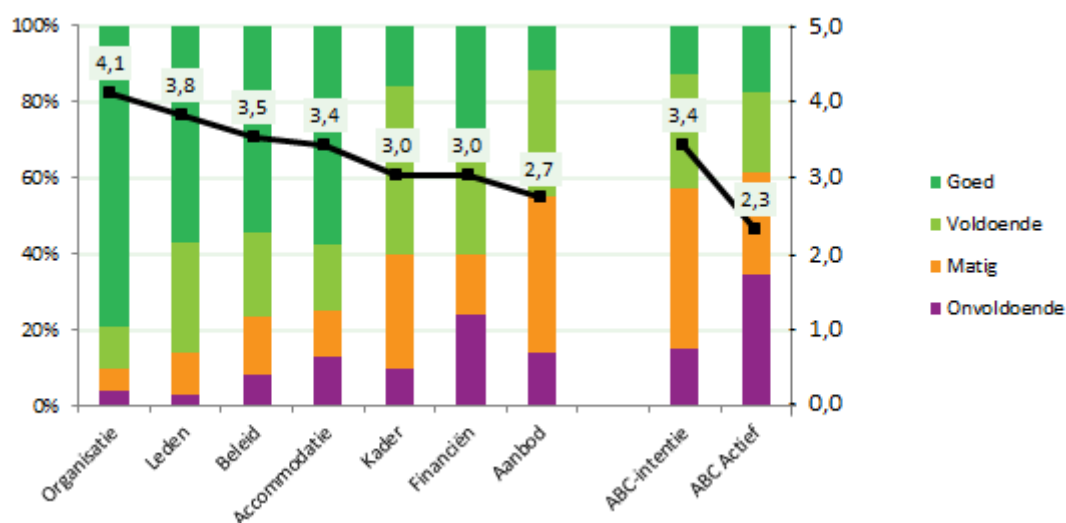
Figuur 33. Stand van zaken van de sportaccommodatie (in percentages; n = 361)

9. Vitaliteitsindex en ABC-index

9.1 Criteria vitaliteitsindex en pijlers ABC-index

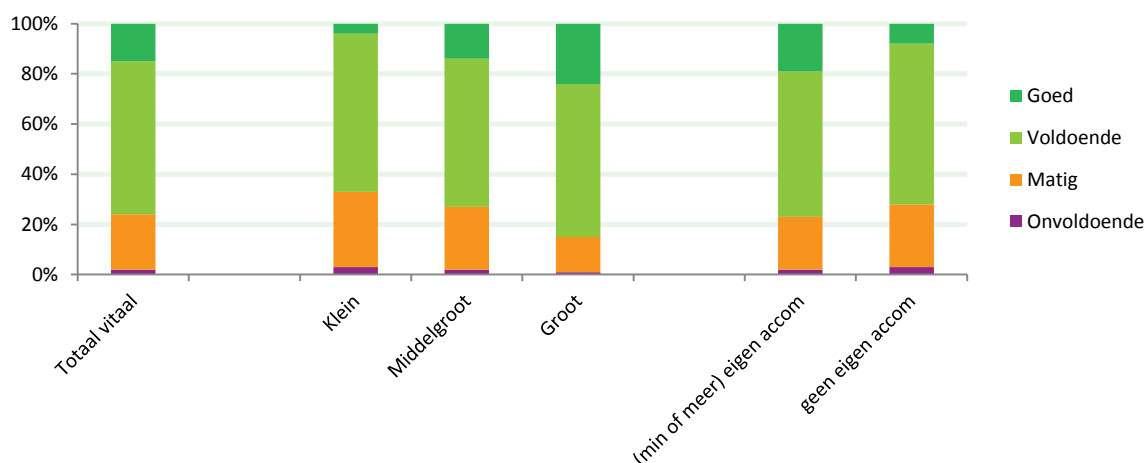
Vitaliteit wordt in deze index beschouwd als de organisatiekracht van de vereniging. Figuur 34 toont de scores op de zeven criteria van de vitaliteitsindex en de twee pijlers van de ABC-index. Van de sportverenigingen heeft 80% de organisatie van hun club goed op orde. Ruim de helft van de vereniging scoort "goed" op de criteria leden (57%), beleid (54%) en accommodatie (57%). Op het criterium financiën worden de meeste onvoldoendes gescoord (24%) en op de criteria kader en aanbod wordt door het minst aantal verenigingen een 'goed' gescoord (respectievelijk 16% en 12%). Figuur 34 toont tevens de scores op de twee pijlers van de ABC-index. Op ABC-intentie scoort 43% van de verenigingen een voldoende of goed, voor ABC-actief is dit 39%.

Figuur 34. Verdeling scores criteria Vitaliteitsindex en pijlers ABC-index (in percentages; n = 361)

9.2 Vitaliteitsindex

Van de sportverenigingen scoort 15% een goed op de vitaliteitsindex en kan bestempeld worden als vitale sportvereniging*, 61% scoort een voldoende (zie figuur 35). Grote verenigingen scoren hoger op de vitaliteitsindex dan kleine verenigingen. Verenigingen die een eigen accommodatie beheren scoren hoger dan verenigingen zonder accommodatie in eigen beheer.

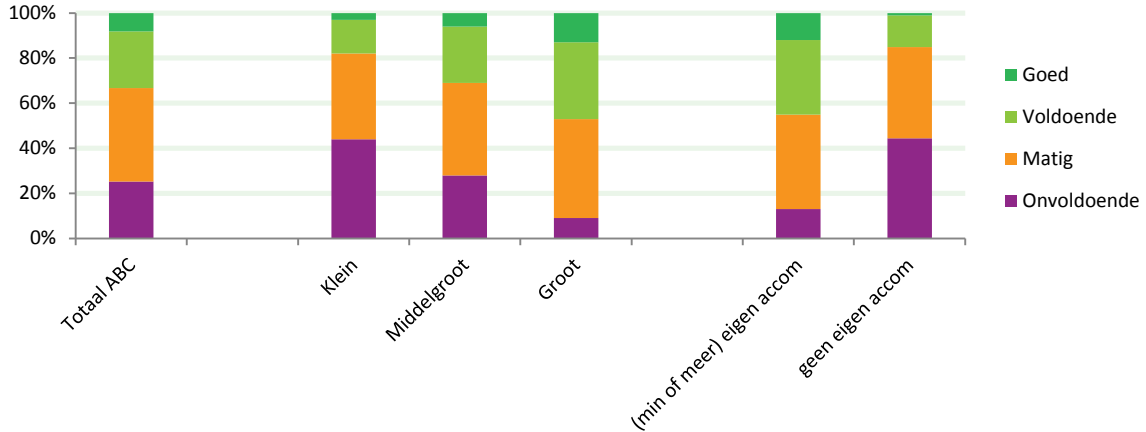
Figuur 35. Vitaliteitsindex (in percentages; n = 361)

* Onder een vitale sportvereniging wordt verstaan een vereniging die de continuïteit van de vereniging zowel voor de korte als voor de lange termijn waarborgt door organisatorische en financiële gezondheid en mede daardoor in staat is een bijdrage te leveren aan de sportdoelstellingen en brede maatschappelijke thema's in de provincie of gemeente.

9.3 ABC-index

Volgens de ABC-index kan 8% van de sportverenigingen zich beschouwen als een Actief Betrokken Club (zie figuur 36). Zij zijn inmiddels actief en hebben de intentie om breder maatschappelijk actief betrokken te zijn. Daarnaast scoort 25% een voldoende op de ABC-index. Grote verenigingen en verenigingen met een accommodatie in eigen beheer scoren hoger op de ABC-index dan de kleine verenigingen en de verenigingen zonder accommodatie in eigen beheer.

Figuur 36. ABC-index (in percentages; n = 361)

9.4 Relatie Vitaliteitsindex en ABC-index

Door de beide indexen aan elkaar te relateren kan bekeken worden in welke mate “vitale” verenigingen breder maatschappelijk actief betrokken (ABC) kunnen zijn of in welke mate maatschappelijk actief betrokken verenigingen “vitaal” zijn. In figuur 37 is te zien dat 4% van de sportverenigingen beschouwd kan worden als een vitaal actief betrokken sportclub (score “goed” op beide indexen). Een kwart van de verenigingen (23%) is een “voldoende” vitaal actief betrokken sportclub. Van de verenigingen scoorde 7% een ‘goed’ en 25% een ‘voldoende’ op vitaliteit, maar zijn nauwelijks breder maatschappelijke actief. Verenigingen die onvoldoende scoren op vitaliteit zijn over het algemeen niet of nauwelijks maatschappelijk actief (2%).

		ABC Module			
		Onvoldoende	Matig	Voldoende	Goed
Organisatiekracht	Onvoldoende	1%	1%	0%	0%
	Matig	8%	9%	5%	1%
	Voldoende	15%	25%	17%	3%
	Goed	1%	7%	3%	4%

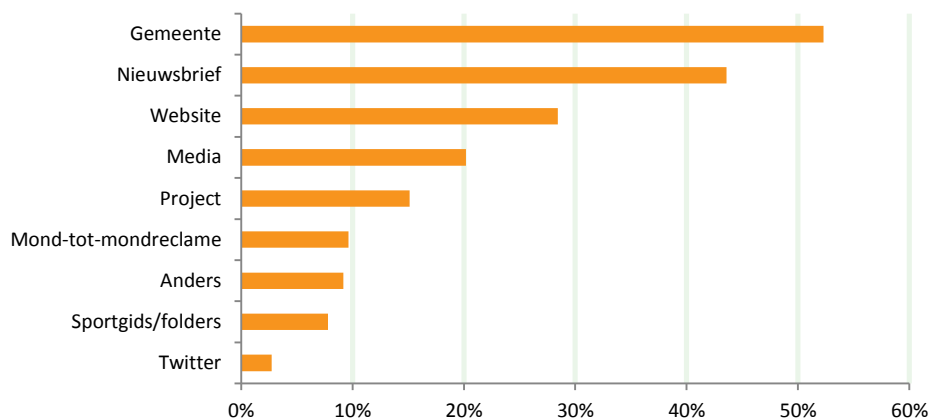
Figuur 37. Matrix vitaliteit en ABC (in percentages; n = 361)

10. Bekendheid Sportservice Overijssel

10.1 Bekendheid en waardering

Voor dit onderzoek was 59% (OV¹¹ 61%) van de sportverenigingen bekend met Sportservice Overijssel. In figuur 38 is te zien dat de meeste sportverenigingen bekend zijn geraakt met Sportservice Overijssel via de gemeente (52%; OV¹¹ 29%), nieuwsbrief (44%; OV¹¹ 57%) en website (28%; OV¹¹ 26%).

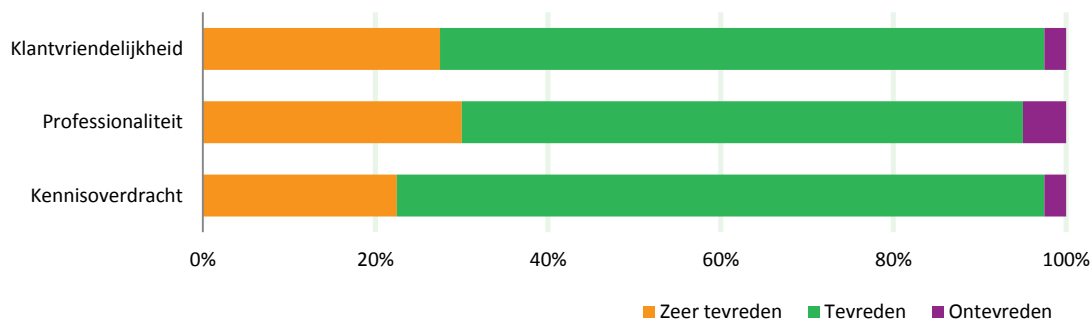

Figuur 38. Wijze waarop sportverenigingen bekend zijn geraakt met Sportservice Overijssel (in percentages; n = 218)

De sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel geven gemiddeld een 6,9 (min-max 1-9; OV¹¹ 6,9) als cijfer voor Sportservice Overijssel in het algemeen. Deze sportverenigingen zijn gevraagd of ze bekend zijn met diverse communicatiemiddelen van Sportservice Overijssel; 71% is bekend met de website (OV¹¹ 77%), 60% met de digitale nieuwsbrief (OV¹¹ 73%), 33% met de Overijsselse Sportontmoeting (OV¹¹ 20%) en 13% met het Twitteraccount (OV¹¹ 2%).

10.2 Verenigingsadvisering

Van de sportverenigingen die bekend zijn met Sportservice Overijssel is 19% (OV¹¹ 12%) in het seizoen 2012-2013 in contact geweest met een verenigingsadviseur van Sportservice Overijssel. Van deze verenigingen is 95% (zeer) tevreden over de professionaliteit (OV¹¹ 90%) en 98% over de klantvriendelijkheid (OV¹¹ 100%) en kennisoverdracht (OV¹¹ 90%) van de adviseur (zie figuur 39).

Figuur 39. Tevredenheid over de verenigingsadviseur van Sportservice Overijssel (in percentages; n = 40)

In het seizoen 2012-2013 heeft 24% (OV¹¹ 23%) van de sportverenigingen gebruik gemaakt van verenigingsondersteuning. Op de thema's 'Vrijwilligers' (12%) en 'Beleid en organisatie' (10%) is het meest ondersteuning aangevraagd, in 2011 waren dit de thema's 'Fair Play' (12%) en 'Vrijwilligers' (7%).

11. Conclusies

De stand van zaken van Overijsselse sportverenigingen

De sportverenigingen in Overijssel zijn over het algemeen positief over de toekomst, de sterkte en de financiële positie van hun vereniging. De meerderheid van de verenigingen beschikt over voldoende trainers en vrijwilligers. Tevens verwachten negen op de tien verenigingen dat het ledenaantal gelijk zal blijven of zal groeien. Echter, ondanks deze positieve resultaten over leden en kader, blijken dit ook de belangrijkste knelpunten van de vereniging te zijn. Werving en behoud van vrijwilligers/kader en leden waren de afgelopen jaar de belangrijkste thema's in de beleidsplannen en blijven de belangrijkste speerpunten in de toekomst.

Om leden te werven wordt door ongeveer twee derde van de verenigingen aparte ledenwervingsactiviteiten georganiseerd. Echter, bij het merendeel van de verenigingen worden niet (met regelmaat) speciale activiteiten ontplooid om nieuw kader te werven. Ook met de introductie van nieuwe sport- en spelactiviteiten voor leden, nieuwe leden of specifieke doelgroepen en het flexibiliseren van lidmaatschapsvormen is maar een klein aantal verenigingen zeer actief.

In het algemeen zijn de verenigingen van mening dat hun vereniging een vereniging van vrijwilligers is en dat dit zo moet blijven. Maar een klein aantal verenigingen is van mening dat betaalde krachten ten goede komen van de vereniging en wil het komend seizoen dan ook meer betaalde krachten aanstellen. Voor professionele ondersteuning staan verenigingen in het algemeen open (indien er middelen voor zijn) en dan met name voor de werving van sponsors/adverteerders en ledenwerving.

Een ruime meerderheid van de sportverenigingen is van mening dat sportverenigingen een maatschappelijke verantwoordelijkheid hebben. Echter, door iets minder dan de helft van de verenigingen wordt momenteel nog maar een brede maatschappelijke rol vervuld, wel ziet één op de vier een rol voor zich weggelegd. In het algemeen werken sportverenigingen al wel samen met andere organisaties en zeven op de tien verenigingen zijn betrokken geweest bij één of meerdere lokale en landelijke sportstimuleringsprojecten. Bijna negen op de tien verenigingen staan er open voor om op de korte of lange termijn deel te nemen aan één of meerdere lokale en/of landelijke projecten.

Op basis van de Vitaliteitsindex blijkt dat 15% van de sportverenigingen in Overijssel bestempeld kan worden als vitale vereniging. Deze verenigingen zijn in staat om de continuïteit van de verenigingen te waarborgen op zowel de korte als de lange termijn conform de vitaliteitsindex. Drie vijfde van de verenigingen kan worden beschouwd als voldoende vitaal. De meeste aandacht vragen de criteria financiën, aanbod en kader.

Volgens de ABC-index kan één op de tien verenigingen zich beschouwen als een maatschappelijk betrokken sportclub. Zij zijn inmiddels actief en hebben de intentie om een brede maatschappelijke rol te vervullen. Verenigingen staan positiever tegenover een bredere maatschappelijke rol dan dat ze daadwerkelijk actief zijn. Door de beide indexen aan elkaar te relateren is inzichtelijk gemaakt dat 4% een vitaal actief betrokken club is en een kwart een 'voldoende' vitaal actief betrokken sportclub. Bij een derde van de sportverenigingen is voldoende potentie aanwezig om door te groeien tot vitaal actief betrokken club.

12. Aanbevelingen

Sportverenigingen vervullen in de basis al van oudsher een belangrijke sociaal-maatschappelijke functie in de gemeenschap. Door de huidige ontwikkelingen, zoals de decentralisaties in het sociale domein, wordt sport steeds meer gezien en ingezet als middel voor een gezonde en vitale samenleving.

Het maakt de sport gewild én kansrijk voor het realiseren van belangrijke overheidsdoelen op het gebied van preventie en gezondheid, jeugd, onderwijs, waarden en normen, (re-)integratie, activatie, wonen, werk etc. Hierdoor worden sportverenigingen in toenemende mate uitgedaagd om een bredere maatschappelijke rol te (gaan) vervullen.

Om die rol met succes te kunnen vervullen, moeten sportverenigingen ook zelf in de basis vitaal zijn. Toenemende wet- en regelgeving, privatisering, consumentengedrag en concurrerende commerciële sportaanbieders maken het runnen van een sportvereniging echter tot een behoorlijke opgave. Daar komt nog bij dat ze steeds vaker worden geconfronteerd met bezuinigingen en tariefstijgingen.

Overigens levert maatschappelijke betrokkenheid niet alleen de samenleving voordelen op. Ook de sportverenigingen zelf kunnen er sterker van worden: goede PR, meer (sport)activiteiten op het sportcomplex, meer leden, etc.

1. Investeer of blijf investeren in verenigingsondersteuning

Vrijwilligers vormen nog steeds het hart van de sportvereniging. De door hen vervulde functies en taken vereisen echter in toenemende mate specifieke kennis, deskundigheid en vaardigheden. Driekwart van de verenigingen geeft dan ook aan behoefte te hebben aan professionele ondersteuning op specifieke thema's, maar dat hiervoor de financiële middelen veelal ontbreken.

Aanbeveling

Faciliteer sportverenigingen naar behoefte in de vorm van eigen of ingehuurde deskundigheid op met name de volgende thema's: werving sponsors/adverteerders, ledenwerving, werving/selectie vrijwilligers, opstellen beleidsplannen en communicatie.

2. Investeer of blijf investeren in ledenwervingsprojecten

Uit het onderzoek blijkt dat voor een meerderheid van de verenigingen het werven en behouden van leden een belangrijk aandachtspunt is. In het algemeen kunnen verenigingen hun leden goed behouden en worden er ledenwervingsactiviteiten georganiseerd. Echter is maar een beperkt aantal verenigingen zeer actief met het introduceren van nieuwe sport- en spelactiviteiten en nieuwe lidmaatschapsvormen. Hier liggen dus nog kansen. Nieuwe sport- en spelactiviteiten gericht op specifieke doelgroepen kunnen nieuwe leden trekken en door andere lidmaatschapsvormen aan te bieden, kan een drempel worden weggenomen om lid te worden.

Aanbeveling

Faciliteer of ondersteun sportverenigingen om op gemeentelijk niveau 'ledenwervingsacties' op te zetten/organiseren, zoals sportkennismakingstrajecten, schoolsporttoernooien en sportpromotiemarkten.

3. Investeer of blijf investeren in projecten die gericht zijn op een bredere maatschappelijke rol van de sportvereniging

Vitaliteit en 'open staan voor' zijn belangrijke randvoorwaarden om als sportvereniging met succes een bredere maatschappelijke rol te (kunnen) vervullen. De resultaten van de Vitaliteitsindex en ABC-index geven aan dat bij een derde van de verenigingen voldoende potentie aanwezig is om door te groeien tot vitaal actief betrokken club. Afhankelijk van de aard, omvang en positie van de sportvereniging is ondersteuning daarbij onontbeerlijk (maatwerk).

Aanbevelingen

Faciliteer verenigingsondersteuning (zie aanbeveling 1) en neem deel aan bestaande of ontwikkel nieuwe projecten, gericht op het versterken van de maatschappelijke rol van de sportvereniging (een voorbeeld is het provinciale project Actief Betrokken Club, waaraan 16 gemeenten deelnemen).

